

КАЛМАН БОР (Будимпешта)

СТАРЕ ШТАМПАНЕ ЋИРИЛСКЕ КЊИГЕ ИЗ ЗЕМАЉСКЕ
БИБЛИОТЕКЕ СЕЧЕЊИ И УНИВЕРЗИТЕТСКЕ БИБЛИОТЕКЕ
У БУДИМПЕШТИ

Две најзначајније велике библиотеке у Будимпешти, Земаљска библиотека Сечењи (Országos Széchényi Könyvtár) и Универзитетска библиотека (Eötvös Lorándt Tudományegyetemi Könyvtára) у својим богатим фондовима чувају и књиге најстаријих штампаних ћирилских издања, које су под различитим околностима доспеле у њихове збирке. У овом раду описане су старе ћирилске штампане књиге из XV и XVI века међу којима су у највећој мери заступљена српска издања. Ова не тако мала сабрана скупина књига броји 43 примерка. Судећи према накнадним записима и разним белешкама на њиховим страницама, може се сагледати судбина и пут тих књига од једног до другог власника, а исто тако и њихов улазак у историјат ових великих библиотека. У тим белешкама јављују се имена власника, колекционара, набављача, посредника у продаји књига закључно до свог коначног одредишта у овим културним институцијама, где се оне данас чувају и заштићују према савременим одредбама за третман споменика културе. Осврћући се на историјат примерака, неопходно је истаћи неколико имена, углавном колекционара и културних посленика који су умели да процене вредност и значај ових палеотипа због чега су их откупљивали и брижљиво сакупљали. Њихове збирке књига или појединачни комади касније су доспели продајом или као поклони у ове две велике библиотеке, о којима треба, такође, укратко предочити неке најважније податке.

Пре свих треба поменути грофа Ференца Сечењија (Széchenyi Ferenc, 1754-1820) властелина, дарожљивог мецену књижевности и науке. На основу искустава која је стицао за време путовања по иностранству, он је по свом повратку 1793. године почео интензивно да сакупља књиге. Намера му је била да прибави сву стручну и белетристичку литературу на мађарском језику и сву страну литературу која се односи на Мађаре. Године 1799. објављен је каталог његове збирке која се великом брзином повећавала. Да би осигурао потпуну јавност своје збирке, 1802. године штампане, публикације које се тематски везују за Мађаре, понудио је своме народу. Тиме је поставио основе Мађарске народне библиотеке и Мађарског народног музеја. Том приликом је поклонио 15.000 књига, 2.000 рукописа, 5.000 географских карата и графика. Године 1812. своју збирку страних издања пренео је из Шопрона у Пешту. Из ове збирке потиче лепа књига из Тибингена, у нашем Каталогу под бр. 32.

Каснији значајан развој Библиотеке постигнут је куповином збирки Миклоша Јанковића (Jankovich Miklós) и грофа Иштвана Хорвата (Horvát István), и набавком, путем поклона, збирке Ђуле Тодорескуа (Todoroszku Gyula) и Шандора Апоњија (Arponyi Sándor) у XX веку. То су свакако занимљиве личности свога времена које су користећи своје лична имања, материјална средства, улагали у књиге, сабирали их и чували, ценећи њихову културну вредност и тиме их, између осталог, спасавали од небриге, неразумевања па, и од могуће и зле судбине која није ретко пратила старе књиге. Касније су се побринули да њихове збирке буду уступљене, поклоном или откупом, државним библиотекама.

Миклош Јанковић (1773-1846) историчар културе, колекционар старина и библиограф, био је чиновник дворске коморе. Његова библиотека је била највећа у земљи. Мотивисан колекционарском страшћу, настојао је да пронађе и набави све лепе и вредне књиге које су му биле доступне, кодексе и рукописе, како оне на немачком тако и оне на словенском језику. Тако је откупио и знамениту словенску збирку лутеранског свештеника Јураја Рибайја у Цинкоти код Пеште. Његову збирку која се састојала из докумената, књига и уметничких предмета откупио је мађарски парламент (dieta) за Народни музеј, а његову новију збирку 1850. године купила је

Мађарска академија наука. Савременици, па и њихови потомци, дуго су га сматрали другим оснивачем националне збирке књига, јер је са много и са знатно вреднијим књигама увећавао библиотечки фонд него ли и сам оснивач Ференц Сечењи. Његовој библиотеци некада су припадали *Празнични минеј* Божидара Вуковића и *Библија* из Острога, у нашем опису под бројем 8 и 43.

Иштван Хорват (1784-1846) по образовању историчар и филолог, од 1823. или од 1830. био је наставник помоћних историјских наука, односно мађарског језика и књижевности на Пештанском универзитету. Од 1815. до своје смрти био је кустос библиотеке Мађарског народног музеја. Књиге из области науке и белетристике на мађарском и страним језицима сакупљао је од својих студентских дана. Збирка књига, која се у време његове смрти састојала од 30.000 свезака, откупљена је у земљи сакупљањем добровољних прилога, да би се спречила њена продаја у иностранству. За откуп први се јавио српски кнез Милош Обреновић, понудивши 130.000 форинти готовине за њу. На основу каталога који је састављен после Хорватове смрти, може се констатовати да је тада био мали број дела који се односи на Словене, приближно 400 јединица, а то су махом чешке, хрватске, руске и словачке књиге, богате по саставу, настале у времену од XVI до средине XIX века. У нашем опису само је једна из те збирке: *Служабник* из 1554. године, штампан у Венецији (Каталог, бр. 19).

Много значајнији сакупљач словенских књига био је Ђула Тодореску (1866-1919) пореклом из мађаризоване румунске породице. Величина његовог имања у Трансилванији омогућила му је да се повуче из јавног живота и да се потпуно посвети колекционарству књига. Већ у двадесетој години живота његова колекционарска страст је усмерена на сакупљање штампаних публикација на мађарском језику, као и на страним језицима у Угарској. Одржавао је везе са домаћим и иностраним антикварима и створио је вредну приручну библиотеку домаћих и страних дела. У њој је откривен рукописни каталог набављених књига. На листићима тог каталога Тодореску је забележио када је и од кога набавио књигу и колико је платио за њу. Имао је жељу не само да набави књигу, већ, уколико је оштећена или дефектна, да је, насупрот савременим рестаураторским принципима, доведе у „оригинално стање“, не

штедећи при томе време, труд и новац, а често и ангажујући стране стручњаке. Његова збирка старих мађарских књига и збирка хунгарике уопште, представља прворазредну вредност. У збирци инкунабула било је много латинских богослужбених књига из XV века које су биле предвиђене за коришћење у Угарској. Као оданог православног верника, привлачили су га и ћирилски штампани текстови. Највреднија књига његове ћирилске збирке је један примерак *Октоиха првогласника*, издат на Цетињу 1494. У овом каталогу обрађено је чак 29 ћирилских књига које су припадале његовој збирци.

Већина старих српских ћирилских књига из збирке Ђуле Тодорескуа сакупљена је посредовањем Ђорђа Петровића из Новог Сада. Тодореску је, нажалост, забележио само време куповине, суму, као и име и адресу продавца на раније поменути листићима. За Ђорђа Петровића помиње само да је из Новог Сада, без других података. Највероватније је да се ради о истоименом новосадском учитељу и школском надзорнику који је у Новом Саду 1909. године саставио и приредио двојезично српско-мађарско "Упутство за учитеље", брошуру о историји Мађара и мађарског устава. У његовој биографији забележено је да је као учитељ службовао две године у Будиму, до 1892, после чега је постављен за учитеља у Новом Саду (*Енциклопедија Новог Сада*, књ. 20, Нови Сад 2002, 75). Биће да је у том периоду дошао у контакт са Тодорескуом, за кога ће потом набављати старе српске штампане књиге. Подаци о њиховој купопродаји односе се на 21 књигу, од поменутих 29 примерака из Тодорескуове збирке које су данас све у Земаљској библиотеци Сечењи.

Други Тодорескуов набављач био је Аурел Филимон (Aurel Filimon) из Трансилваније. Судаћи према његовом имену и презимену био је румунског порекла. Археологију је студирао у Будимпешти и Берлину (1913), касније је радио у Етнографском музеју у Букурешту, а затим је у Тиргу Мурешу (Tirgu Mureş) био библиотекар у Палати културе. Тодореску је од њега купио 1911. године пет српских књига штампаних у XVI веку (Каталог, бр. 10, 21, 22, 35, 37). Марија Поп је Тодорескуов трећи набављач. О њој на основу Тодорескуовог листића знамо само толико да је живела 1901. године у Берладу (Бирла у Ердељу). Од ње потиче

примерак издања *Служабника*, дело цетињског јеромонаха Макарија, штампан у Трговишту 1508. године (Каталог, бр. 2). Из Тодорескуове библиотеке потичу и књиге описане под бројевима 29 и 42, о чијој набавци нису сачувани подаци.

Властелин Шандор Апоњи (1844-1925) био је колекционар и библиограф. Плански је скупљао у иностранству објављене штампане публикације које су се односиле на Мађаре. Године 1925. своју збирку од приближно 6.800 свезака, са много униката, поклонио је Мађарском народном музеју, чија је то данас посебна збирка. Апоњи је објавио аотирани каталог своје збирке. Од њега потиче једна књига штампана ћирилицом у Тибингену 1562. године (Каталог, бр. 32).

У Земаљској библиотеци данас се чува и вредан примерак венецијанског издања *Псалтира с последовањем* Божицара Вуковића из 1520. године (Каталог, бр. 5) који је откупљен од Ђерђа Алексића (Alexics, Alexi, Alexici György, 1864-1936), филолога и историчара књижевности, пореклом Србина из Арада. После завршених студија био је наставник Више школе а затим приватни професор на предмету румунског језика и књижевности на Пештанском универзитету.

Један од дародаваца био је и Антал Ходинка (Hodinka Antal, 1864-1946) историчар, слависта, професор универзитета у Печују. Главна област његових истраживања јесу мађарске релације руских и словенских извора, односно историја унијатске цркве. О њему се зна и да је живео у селу Белинцу (Belint, Банат, Тамишка жупанија). Он је поклонио Библиотеци примерак српског *Триода цветног* Стефана из Скадра из 1563. и руског *Апостола* из Лавова штампаног 1574 (Каталог, бр.33 и 41).

Остао је, такође, податак да је извесни Емилијан Мицу (Emilian Miku), продао Земаљској библиотеци 1900-1901. једно *Четворојеванђеље* Тројана Гундулића штампано у Београду 1552. и примерак румунског *Четворојеванђеља* ђакона Коресија издатог у Брашову 1562 (Каталог, бр. 16 и 28). Међу старим ћирилским књигама Земаљске библиотеке постоје, међутим, и четири примерка за које се не зна чији су били раније, нити има података о начину набавке (Каталог, бр. 12, 17, 23 и 38).

Многе од ових књига, пре него што су дошле до збирки поменутих колекционара, у својој даљој прошлости припадале су српским манастирима и црквама у Мађарској и градовима где су живели Срби током XVIII века (ман. Грабовац, градови Коморан, Рацалмаш, уп. Кат. бр. 18, 43,), као и црквама у данашњој Војводини, одакле су купопродајом доспеле до библиотека у Будимпешти. О томе јасно сведоче бројни записи црквених лица, парохијана, црквених печата и других њихових власника. Преписи записа из ових књига дати су у Каталогу.

У Каталогу описа старих књига штампаних ћирилским писмом налази се данас знатно мањи број примерака у Универзитетској библиотеци у Будимпешти – овде описана свега два српскословенска примерка (Каталог, бр. 26 и 36). Универзитетску библиотеку (данашња Библиотека Универзитета за друштвене науке Лоранд Етвеш) основао је острогонски надбискуп Петер Пазмањ (Pázmány Péter) 1635. године, као библиотеку Универзитета у Нађсомбату (Nagyszombat, данас Трнава у Словачкој) чији је такође био и зачетник. За тек основану библиотеку искоришћене су и књиге језуитске више школе у Нађсомбату из XVI века. Марија Терезија је 1777. библиотеку заједно са универзитетом преселила у Будим, а Јосиф II ју је 1784. године преместио у Пешту.

Најстарије књиге штампане ћирилским писмом из Земаљске библиотеке Сечењи и Универзитетске библиотеке први пут се овде публикују и презентују у једном каталогу. Описана су 43 примерка књига од 29 различитих издања штампаних у XV и XVI веку. У највећем броју су то српскословенске књиге, почев од најстаријег цетињског *Октоиха првогласника* из 1494. године, преко венецијанских српских издања Божицара Вуковића и његових следбеника са 18 примерака из 12 различитих издања, потом издања манастирских штампарија Милешеве и Мркшине цркве са 4 издања до штампарије у Београду са 3 примерка. Издања румунских и руских штампарија из Трговишта, Брашова, Сас Себеша, Лавова и Острога заступљена су са 9 примерака. Једна књига потиче из штампарије у Тибингену.

Књиге су у Каталогу изложене по хронолошком реду издања. Њихове сигнатуре указују на библиотеку и збирку којој припадају.

Подаци о књигама садрже наслове у облику који је устаљен у стручној литератури, потом место штампања, имена издавача и штампара и годину одн. датум завршетка штампања. У опису се износе подаци о потпуности примерка, оцена физичког стања књиге и подаци о рукописним додацима или уметцима. Назначене су типографске варијанте, уколико постоје. Дати су и сви релевантни подаци о повезу са описом орнаментике.

Посебан сегмент у опису примерка чине преписи накнадних записа који су обично исписани на празним листовима, маргинама и унутрашњим корицама. Они најчешће садрже податке о власништву књиге, о куповини или продаји, затим белешке о значајним догађајима из живота њихових власника, одређене цркве или појединаца (о рођењу, крштењу или смрти), о историјским догађајима, о несвакидашњим временским приликама и др. Ови записи су настајали у времену од XVI до XX века из пера људи различитог образовања исписаних на више језика. Најбројнији су записи на српскословенском и црквенословенском језику, потом на румунском језику ћирилским писмом, док су у мањем броју заступљени записи на мађарском, немачком и латинском језику. Сви записи су пренесени у изворном облику. Ортографске и палеографске особине су сачуване. Надредна слова су спуштена у ред. Приликом разрешавања скраћеница коришћене су изломљене заграде < > са словима која недостају. Оштећени делови речи су реконструисани у обим заградама ( ). Уместо нејасних речи, или прекида текста стављене су три тачке. Грешке у писању су пренесене уз знак узвика (!), а иза нејасних речи стављен је упитник (?). За помоћ у ишчитавању и препису румунских записа захвалност дугујем проф. Л. Деменију, стручњаку за старословенске књиге у Румунији.

Сваки опис има пратећу библиографију издања и наведену литературу о поједином примерку, ако она постоји. Историјат примерка чини посебан параграф чији је значај већ горе истакнут. На крају, поред списка разрешених скраћеница за библиографију, налазе се и неколико регистара везаних за издања и записе.

Описане старе ћирилске књиге двеју библиотека чувају се у разним фондовима. Одговарајуће скраћенице назива тих фондова садрже сигнатуре појединих књига. Скраћенице у сигнатурама

књига Земаљске библиотеке Сечењи: Ant – Antiqua (Страна дела из XVI века), Inc – Incunabula, RC – Régi Cirillica (Страна дела писана ћирилицом после XVII века), RMK – Régi Magyar Könyvtár (стара мађарска библиотека).Скраћенице у сигнатурама књига Универзитетске библиотеке: M – Metszetszoba (Кабинет резбарије), Vet – Vetustissima.

Аутор публикације изражава дужну захвалност Уредништву Археографских прилога што је прихватило објављивање овога рада, у којем се из двеју великих библиотека у Мађарској откривају не само споменици у ужем смислу узетог српског штампарства, већ и дела из XV и XVI која су створена да се њима користе сестринске словенске и несловенске православне цркве (руска и румунска).

Аутор и овде изражава благодарност свима који су му помогли у изради публикације, пре свега Катарини Мано-Зиси, археографу саветнику Народне библиотеке Србије у Београду и професору Димитрију Стефановићу, лектору за српски језик на Универзитету ЕЛТЕ у Будимпешти, који су стално подстицали да се овој рад приведе крају.

КАТАЛОГ

ОКТОИХ ПРВОГЛАСНИК, [Цетиње],
штампарија Ђурђа Црнојевића, штампар јеромонах Макарије,
4. јануар 1494. г. 2°.

Библиографија: Шафарик II 210; Каратајев I 7; Каратајев II 7;
Медаковић 189-190; Бадалић 4; ЦрБ I/I 1.

1. ОСК Инк. 1174

[I]+3, 4, 6, 7, 9-171, 174-264+[1] л; 238x173 мм. Хартија књиге је пожутела, запрљана од употребе, влаге и од капања воска. Сви су листови (тамо где су фолио листови били пресавијени) оштећени и облепљени хартијом. Рупице учињене од свећа облепљене су хартијом, а текст на њима је дописан руком. Листови св. 1-[9] су по свим маргинама исцепани и подлепљени хартијом. Има листова који су на горњој ивици обрезај тако да на њима недостаје први ред текста. На место несталога листа 8 убачен је празан лист, а листове 172 и 173 замењују рукописни који прате текст. Листови у св. 1: [12] и 32 повезани у неправилном редоследу. Иза св. [2], [9] и [12] следе свешчице са сигнатурама *її*, *її* итд. Сигнатуре 14, 21, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33 штампане су цинобером, остале – црном бојом. Слог текста има 30 редова али има странице и са 31 редом (99, 111, 124, 128, 212', 255'). Овај „вишак“ обухвата само 1-2 речи и не налази се на почетку реда, него на десној страни слога. На л. 255' испред речи „*изведоше*“ (ред 31) стоји знак, тзв. „рожић“, проналазак Макарија. На неким листовима (нпр. 66, 71') изостала цинобер боја на мањем или већем делу текста. На л. 71,

89, 96', 113, 120' црвени ливени иницијали нису одштампани него су исписани руком. Ради исправљања погрешке на л. 98' преко црвеног иницијала Р одштампан је црни иницијал G, те на л. 130 преко црвеног иницијала П одштампан је црни иницијал K. На л. 66', први по реду, црвени иницијал И одштампан је поново црном бојом.

Повез

Дашчице величине 255x175 мм обложене су тамносмеђом кожом која је искрзана, местимично оштећена, а на хрпту поцепана. Рубови корица закошени су према резу. Обе корице имају правоугаоне оквире изведене од троструких линија, од зупчастих линија и од широке траке са стилизованом орнаментиком. На горњој корици на средини је отиснут квадратни украс стилизоване флоралне орнаментике, док су око њега отисци печата са представом птичице. На угловима средњег поља налазе се по једна глава анђела с раширеним крилима и огрлицом од перја. На горњој половини корице изнад квадрата отиснут је натпис **СӨТИ [СӨТ(С)И(Х)]**, а изнад натписа и испод квадрата је по један печат орнамента биљног мотива. На хрпту, између четири ребра, такође су орнаменти биљних мотива. Постоје трагови копчи. Рез је колорисан плавом бојом.

Записи

Л. 209: на десном углу горње маргине су остаци записа црним мастилом, тешко читљивих слова имена Никола.

Л. III: на мађарском језику 268-270 lev. hiányzik.

На л. 8 налази се печат некадашњег власника Ђ. Тодорескуа у овалном венцу, а на л. 8 и 264' печат Библиотеке Мађарског националног музеја (данашње Националне библиотеке Сечењи).

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који је примерак откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. године за 300 круна.

Литература

Акантис 5001; Шајо-Шолтес 2.4.68.

Бор, К.: *Два примјерка Октоиха првогласника 1494. г. у Мађарској*, Библиографски вјесник XXIII, Цетиње, 1994. бр. 1-2. 203-208.

СЛУЖАБНИК, [Трговиште], штампар јеромонах Макарије, 10. новембар 1508. 4°.

Библиографија: БРВ I 1 ; Бадалић 207; Немировски II 9.

2. ОСК Ант. 4551

[4]+[4]+5-128+[3] л; 195x145 мм. Примерак је потпун. Слог има 15 редова

али има страница са 16 редова (св. 1: стр. 6'; св. 2: стр. 4, 5, 6'; св. 3: стр. 2, 5', 6, 8; св. 4: стр. 6, 8; св. 5: стр. 6'; св. 6: стр. 4, 4', 5'; св. 7: стр. 6'; св. 8: стр. 5', 6; св. 9: стр. 6; св. 11: стр. 2', 8; св. 13: стр. 6; св. 14: стр. 5; св. 15: стр. 8; св. 16: стр. 1', 2, 3, 3', 4.), а 14 редова има на странама у св. 5: стр. 1', 2, 7', 8; св. 10: стр. 2 као и у св. 13: стр. 1, 8'. Сигнатура је на л. ММ 145 (св. 16) погрешна (ИС).

Књига је рестаурисана. Много заставица, заглавних вињета и иницијала допуњено је руком, црним мастилом.

Примерак је варијанта Б по Немировском, али на неколико места појављују се разлике у односу на обе варијанте: л. 14, ред 6 – вѣдлашь (ѣ на крају речи, као у варијанти А); ред 11 – прѣдложене , (, зарез, као у варијанти А); л. 15, ред 1 – плѣтски . (црвена тачка као у варијанти А); л. 15', ред 1 – после речи ~~црѣ~~ нема тачке; ред 5 – знаменає (као у варијанти А); л. 18, ред 1 – стонтъ (уместо стинтъ што може бити и штампарска грешка!); ред 14/15 пѣвљемъ I третѣмъ антифонъ.

Повез

Дашчице величине 205x155 мм су са жлебовима који се прекидају на угловима. Обложене су тамномрком раскошно орнаментираном кожом. На средини горње корице утиснут је техником слепог отиска мали округли печат са представом неке птице (орла?).

Записи

На унутрашњој страни доње корице на дашчици црним мастилом: *Ѧа лѣтврѣе среза (ѣ)рмонах ѡвѣа ѡтъ с(вѣ)таа мона(с)тир ѡтъ Ѧлатинн(ѣ) ндеже ес(тъ) храм (П)рѣѡбраженіе Г(оспод)а Б(ог)а и Ѧ(па)са (н)ашего У(соу)с(а) Х(рист)а въ село Бръгъв ... долин (н)рен Тоадер ѡт Ђышніа стар(а) въ д(ь)ны ѡпафи Мнхаю (кр)аю ардѣ(л)ско(н) землн. (Ѧь) л(ѣ)то * зрѣа (7194=1686) м(ѣсе)ца фѣр(вара) дѣ [14] д(ь)нь.*

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Марије Поп (Берлад, у Ердељу) 1909. године за 100 круна, за његово рестаурисање је платила 740,60 круна.

Литература

Акантис, № 5002, БНХ Кат С 596

ЧЕТВОРОЈЕВАНЂЕЉЕ, [Трговиште], штампар јеромонах
Макарије, 26. јул 1512. 2°.

Библиографија: Каратајев I 12; Шафарик I 214; Шафарик II 6;
БРВ I 3; Бадалић 209; Лукјаненко 42; Немировски II 11.

3. ОСК Ант. 1415

[1]+1-116, 119-288+[4] л; 260x200 мм. Примерак је рестаурисан, обновљен. Свешчица 17 сигнирана је само на првом листу (л. 127). Полеђине листова 84, 137 и 215 су празне.

Повез

Приликом најновијег рестаурисања (1997) свешчице књиге су изнова прошивене и повезане у старе корице.

Дашчице величине 275 x 200 мм пресвучене су мрком кожом која је украшена златотиском. На горњој корици налазе се представа Распећа (у средини) и 4 јевангелиста (на угловима) са симболима и именима која су исписана ћирилицом. На доњој корици је представа Богородице са 12 апостола. Кожа на хрпту је украшена линијама и флоралним орнаментима. Сачувани су кожни ремени са металном копчом.

Записа нема.

Историјат

Примерак потиче из збирке Ћ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. године. Није познато колико је платио за књигу али је забележено да је за њену рестаурацију потрошио 469,10 круна.

Литература

Акантис №. 5003; БНХ Кат Б 617

СЛУЖАБНИК, Венеција, издање Божидара Вуковића, штампар јеромонах Пахомије, 7. јул 1519. г. 4^о.

Библиографија: Шафарик I 8; Шафарик II 215; Каратајев I 12; Каратајев II 15; Медаковић 199-200; Бадалић 23; Лукјаненко 14 (варијанта 2); ЦрБ I/2 2.

4. ОСК Ант. 4552

[I]+2-14, 18-22, 25-32, 35-39, 42-47, 49-72, 74-79, 81-104, 106-111, 114-119, 121-144, 146- 151, 153-216, 218-223, 225, 226, 228,

229, 231-244 л; 200x140 мм. Листови су нумерисани руком од 1 до 212. Хартија је пожутела, мало запрљана и на многим местима има мрља од влаге и капања воска. Дефектни листови (1-9, 36-39, 225, 232, 233) су облепљени хартијом. Лист 2 је повезан између л. 38 и 39. Рез је колорисан црвеном бојом.

Повез

Картонски повез величине 220x142 мм је из XIX века Стара кожа је на хрпту оштећена.

Записи

Л. [I]: Ђдна изъ книгъ Аркадїа Николнча, пароха байскаго, бывша протоіереа Фесодора Поповнча, такожде байскаго преставещагося 1780. лѣта, докнва на даръ отъ Іоанна Грочанскогъ адвоката.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа петровића (Нови Сад) 1914. године за 15 круна.

Литература

Акантис N° 5004, БНХ Кат С 597

ПСАЛТИР С ПОСЛЕДОВАЊЕМ, Венеција, издање Божицара

Вуковића, штампар јеромонах Пахомије, 1519-1520. 4°.

Библиографија: Шафарик I 9; Шафарик II 216; Каратајев I 13; Каратајев II 16; Медаковић 200-201; Бадалић 21; Лукјаненко 15 (варијанта Б); ЦрБ I/2 4.

5. ОСК Ант. 4489

[I]+1-8, 12-23, 25-117, 119-263, 265-288, 290-352 л; 200x150 мм. Примерак је јако запрљан од употребе, листови су искапани воском и замрљани влагом. Има много волантних листова. Уместо

несталих листова (9, 10, 11, 24 и 118) увезани су празни листови из новијег доба. Текст на л. 118 допуњен је рукописом.

Повез

Дашчице величине 215x155 мм закошене су према резу. Корице су пресвучене црном кожом и украшене слепим отиском чији су остаци једва видљиви (контура мандорле на горњој корици). Има остатака копчи и једног ремена.

Записи

Л. [I]: једва читљив текст, исписан ћирилицом, делимично на румунском језику: Са њ пџалтир(!) да се има знати краю ... Ну сѣнтъ вредник ѡкин мен кѣтръ черю сѣ њ рѣдик пентрѡ мѡлцимѣ фа ...

Л. 34-38': Сан кннга џалтирѡ даде стѣа поконни за свою дѡшѡ ѡ церкѡѡ еновскоме (!) и подписа прѣѡсвещени епископѡ Софронне Јѡанѡполскѡ ва време г(оспода)ра капет(а)на Живѡна Ђермена ва лето , аџке (1725) фебр. 15.

Л. 39', на маргини је цитиран латински текст стиха 8. из Псалма 41: *Abyssus ad abyssum sonat in voce cataractarum tuarum, omnes collisiones et fluctus tui super me transierunt.*

Л. 161'-166': Са њ божѣставни џалтирѡ даде го(с)пођѡ Винка за дѡшѡ поконнога стѣѡ ѡ церкѡѡ еновскоме храм велнки конводѣ архистратиг Мнѡхѡна ва време прѣѡсвещеннейшаго епископа Софронна јѡѡнапольскѡ и ва дне капетана кѣрѡ Живѡна Ђермен(а), дѡто м(ѣ)сеца мѡрт(а) ѡ (9), лет(а) аџке (1725). Писѡх аз грешни попѡ Дѡмиѡнѡ.

Л. 242', на ивици, вертикално на румунском језику: Рѡгаю прѣа м(н)л(о)стивѡа дѡмнезѡѡ сѣ дѣ пѡѡе ши сѣ ѡдѡрѡ кѣтрѡ сѡрѡ ши дѣде; на доњој маргини, хоризонтално, истом руком: лѡдѡ нѡлциѡе салѡе ши мѡлѡре харѡ. Пис(ах) аз поп Дѡнѡл сѡвг(а) Божѡю ѡт Винце. м(е)с(е)ца јун(не) њ (8) д(ь)ны.

Л. 293'-294, на маргинама се налази поучно-дидактични побожни текст исписан ситним ћириличким словима руком неког Никифора, без датума.

Л. 352': на крају књиге, испод текста, запис на румунском језику: Кѡндѡ аз тѣятѡ Бѡтѡри Жикѡндѡ (ѡѡѡѡѡѡ?) прѡ намѡши ден Јрдѡл: Кенди Шѡндѡр, Кенди Гѡбор, (Идрѡ)фн Јѡнош атѡнѡѡе аз авѡт ѡчастѡ картѡѡ ѡѡ (73) дѡе ани.

У књизи се на многим местима налазе појединачне реченице, скраћенице, упутства на текст, сви исписани ћирилицом, на румунском.

Историјат

Примерак је откупљен од Терђа Алексија (Алексича) за 25 круна. Време набавке је неизвесно.

Литература

БНХ Кат 911/а

6. ОСК Ант. 4553

15-351 л; 195x135 мм. Примерак је у лошем стању: хартија је искрзана, искапана воском и са доста мрља од влаге. Листови свешчице 44 су дефектни: од њих су остали само фрагменти. Текст је на л. 305 и 312 допуњен руком. Неколико листова је волантно. Између свешчица 20. и 21. је рукописни уметак од 32 листа са текстом из псалтира вероватно из XVII века, дело два писара. Листови уметка су чисти и само на маргинама искрзани.

Повез

Дашчице величине 195x140 мм обложене су мрком кожом, рубови корица закошени су према резу. Корице су украшене слепим отиском геометријске и флоралне стилизације (линије, траке, печати). Има остатака копчи.

Записи

Л. 160': свѣтанъ свѣйтѣнъ бегъ

Л. 244': (в)ъ тѣ ... д(а)нѣ па ... с(вѣ)таго ... оменн (?) ... є Язара в' Раванце.

Л. 291'-297: Сна книга книга гл(а)голедн ѱалтѣръ по па Марка из Пятинца * ѡѱк (1720).

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1914. г. за 25 круна.

Литература

Анатис №. 5005, БНХ Кат П 911/б

ОКТОИХ ПЕТОГЛАСНИК, Венеција, издање Божицара Вуковића, штампари Теодосије и Генадије, 27. јули 1557. г. 2°. *Библиографија*: Шафарик I 14; Шафарик II 222; Каратајев II 29; Медаковић 204; Бадалић 43; Лукјаненко I 18; ЦрБ I/2 7.

7. ОСК Ант. 1416

[I]+1-152; 155-158 л; 285x194 мм. Примерак је у великој мери обновљен, рестаурисан: хартија му је избељена, листови су на маргинама вешто допуњени савременом хартијом. Илустрација на л. 2 као и заставице на л. 1 и 3 колорисане су накнадно жутом бојом.

Повез

Књига је без корица и хрпта, свешчице и листови чувају се у картонској кутији.

Записи

Л. [I]: на обе стране волантног листа уз повез налазе се литургијски исписи, нелогичне реченице, пробе пера и један запис (готицом): Birsta den 31-sten Junius Thoma Ja(...) (1)792.

Л. 41': на доњој маргини, на румунском језику: Скрис днак ѡфрам дѣн котѣжю ѣн знеле крајол(зи) ѡпѣфи ѡнѡхю и пнсквпв сава м(есе)ца

декнебри(ε) (ану)ле създами(а) мнра зрѣс (7176=1667). Иста реченица са савременим правописом: Scris diiacu Avram diu Coteaiu în zilele craiue Arafii Mihaiu i biscupu Sava, luna decembrie anule de la zidinea lunii 7176 (1667).

Л. 55, 56: континуиран нечитак запис.

Л. 152: на горњој ивици, на румунском језику: Янчи ам нскълнт е8 н8де.

Л. 155: завршетак претходног записа: Мнханлъ Поповичъ

Л. 158': нечитак блед запис

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Аурела Филимона (Пишки, у Ердељу) 1911. године за 20 круна.

Литература

Акантис N°. 5006, БНХ Кат 0 220

ПРАЗНИЧНИ МИНЕЈ (САБОРНИК), Венеција,
издање Божидара Вуковића, штампар јерођакон Мојсије,
19. јануар 1538. г. 2°.

Библиографија: Шафарик I 15; Шафарик II 225; Каратајев I 25;
Каратајев II 31; Медаковић 204-207; Бадалић 45; Лукјаненко 19;
ЦрБ I/2 8.

8. ОСК Ант. 1431

[I]+1-231, 233-286, 288-360, 368-427, 430-432+[1] л; 280x185 мм. Хартија књиге је пожутела, запрљана је од употребе, влаге и од капања воска. Ивице шест последњих листова су оштећене и облепљене хартијом. На л. 429 два реда штампаног текста (горе) су допуњена рукописом. Лист 417 је увезан обрнуто версо страном као предњом. Примерак је варијанта: заставица на л. 54' са

стилизованом флоралном орнаментиком. Рез књиге је колорисан црвеном бојом.

Повез

Дашчице величине 288 x 190 мм обложене су тамносмеђом кожом украшене техником слепог отиска. У декоративном флоралном раму у средини обеју корица утиснута је иста велика розета састављена од флоралних елемената. На кожи хрпта је утиснут наслов С. Празнички. Сачувани су кожни ремени са металном копчом.

Записи

Л. 1: Ячастъ. сф(і)нтъ карте ану ... Съборникъ (избрисано) м(есе)ца января кѣ (21) лета 1720.

Л. 1': Сню кнргоу г(лаго)леди саборникъ откъпи попъ Живанъ от попа Басе внагошкога ценою 16 форинти и да и подинне, св(н)детели томъ Живанъ Бндковъ, поп Ђвко, попъ Ђеорђе внагошкн. Другом руком: Да се зна како откъпи Тома сконма мерт(в)немъ за двшв и оца. Петаръ, Мн(?)аз, Света, Марикъ, Блажа, Живанъ, Януца.

Л. 2-20: континуиран запис писан са обе стране листа на румунском језику: Ячастъ сфинтъ карте анемъ съборникъ (от)кѡпи се м(есе)ца январн кѣ (21) лета 1720. Наставак записа је прецртан на многим местима, такви делови стављени су у заграде: (ω аз кѡмпърѣт попа Ђѡсју шн аз дат ацѡторю шн оцѡ (Тома)... Здраван шн ω аз дат лѡн попа Басиле шн фѡторнлор лѡн ка съ фїе ѣ мѡналор, пѡнъ оѡнде съ ва траце ачестъ де попи, съ нѡ съ потѡ лѡа ѣтратъ мѡнѣ. ннчн (?) съ поатъ вннде сѡз траче де чннеѡ ѡра ѡрѡ де сѡрѡ тѡпла съ трагъ сѡз вннде де чннеѡ шн съ ѡа афла съ (ѣторкѡ ла попа Ђѡсн)шн оце Тома фѡрѡ ннчъ ω кѡлтѡлѡл кѡ кѡмпѡрат (подѡнъ пѡнтрѡ свфлетѡл мѡрцнлор шн авнлорѡ) поменн г(оспод)н д(ѡ)шѡ раѡ тѡѡй. Пѡтрѡ, Цѡета, Магда, Марика, Блаж, Жнѡан, Янѡца, Ягна, Ялар, Стана, Трнѡа, Сѡга, Мнѡаю, Јѡѡа, Младнн, Кѡта. ... Стоѡан, Степан, Жнѡкѡ, Јѡѡанка ... шн чннеѡ чнтн пре ачастъ карте съ анѡъ (а поменѡ ачасте нѡде, ѡрѡ чнне нѡ сѡрѡ ...нѣ де ачастъ токман ... чн съ вѡнде сѡз съ ω кѡмпѡра съ фїе блѡстѡмѡт де д(ѡмне) з(ѡѡ)ъ шн де тѣт(318) де пѡрннцн сфннцн шн съ фїе аѡѡнѡмѡт). П(нсаѡ) аз прѡтопѡпъ Јѡѡанш ѡт Шнрїѡ. рѡк. * аѡг (1703), апрн(л). кѣ (21).

Историјат

Примерак је из збирке Миклоша Јанковича, 1830.

Литература

БНХ Кат С 167/а

9. ОСК Ант. 1417.

[2]+1-432+[3]л; 286x197мм. Примерак је потпун, рестаурисан. Хартија је избелјена, оштећени листови су врло вешто облепљени хартијом. На л. 54' је заставица са стилизованом орнаментиком.

Повез

Дашчице су обновљене, обложене смеђом кожом, а хрбат је од нове коже. Сачувани су стари кожни ремени са металном копчом. Горња корица је украшена орнаменталним златотиском, а доња само слепим отиском. У центру и у угловима корица се налазе исти флорални орнаменти минуциозне израде.

Записа нема.

Историјат

Књига је из збирке Ћ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г.

Литература

Акантис N°. 5010, БНХ Кат С 167/б

10. ОСК Ант. 1418

[I]+4-29, 37.113, 115-427+[I] л; 270x190мм. Књига је у великој мери обрезана. Хартија је пожутела и запрљана од употребе. Листови 4-7 су искрзани а л. 8 је волантан. Примерак је варијанта: заставица на л. 54' са стилизованом виновом лозом и гроздовима.

На крају књиге су додата 48 рукописна листа са литургијским текстом.

Повез

Дашчице, величине 290x195 мм су обложене тамносмеђом кожом и украшене слепим отиском. На горњој корици у декоративном флоралном раму у средини је утиснута представа крста, а доња корица је рашчлањена на квадрате вертикално и хоризонтално укрштеним линијама. Хрбат је изведен од нове коже. Има остатака копчи.

Записи

Л. [1]: фрагментарне реченице на румунском језику: *Ачеста карте есте а лви ... (наставак је нечитак) даскалва ... Ђъ съ щне къ анчн ам скрнс еу Јовань Поповичн ... ам нскълнт еу, чесъ ѝтръ преоци Јовань Попович (потпис се понавља више пута).*

Л. . [1^р]: 1796. (нечитљиве речи) ... ам скрнс еѡ Јовань Попович-скрнс, принъ, принъ... (нечитак текст). Друга рука: *Скрнс ам днакъ Пѣтрѡ ѡбърши(е) ачастъ карте есте а бесеретѣн, чинне каре а фла съ ѡ ве аѡ съ съ знкъ къ есте а лви, акъръ попъ акъръ ѡмъ съ фне анадема ши проклетъ ши ѣрнтнкъ ши съ фне влѣстѣмат (!) ши афурнснтъ де чен тѣк ши нѣ ѡтеци ши де тоци сфинциѣ лви дѡмнезѣѡ, къ есте ...*

Л. 5^р-6, континурани запис на доњој маргини: *ѡт Вѣплѣщеніе Х(рнсто)ѡа „аѣле [1635] м(ѣ)с(е)ца м(а)рта нѣ [18]. еу вл(а)д(ы)ка Ге(д)іе де Белград ши а тоатъ Цара Јрдѣлѡлѡви скрїезъ ши мѣртурнссекѡ еѡ ши жѡпѣнѡл Хѡрѡал ... Іѣнѣш ѡт село Брѣсъѡ кв(м) съ съ щіе ачастъ карте че съ къѡмъ анѡме съборникъ къ гасте а бесѣретїен де ѡрнк. гаръ чела че съ ва испити ... ѝ бесѣрекъ сѡѡ а ѡ венде ачела ѡмъ съ фїе проклет ши анадѣмат.*

Л. 221: између два ступца: *Јѡан Поповичю парох бѣ(ст) 1796 ... ам скрнсѡ анѡл декемврїн 20 179(6)...*

На полеђини првога листа рукописног додатка: *сѡѡ дат (1)797 ѝ скрнсѡ ѝ 17 септемврїе (1)797.*

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Аурела Филимона (Пишки, у Ердељу) за 40 круна.

Литература

Акантис №. 5007, БНХ Кат С 167/ц

МОЛИТВЕНИК (ТРЕБНИК), Венеција, издање

Божидара Вуковића, 1538-1540. 4°.

Библиографија: Шафарик I 18; Шафарик II 226; Каратајев I 26;
Каратајев II 33; Медаковић 207-208; Бадалић 47; Лукјаненко 20;
ЦрБ I/2 9.

11. ОСК Ант. 4554

2-82, 84-198, 250-262, 265-271, 274-279 л; 175x137 мм. Хартија је веома упрљана од употребе, влаге и од капања воска. Маргине су јако обрезане. Последња свешчица је откинута од блока књиге. Нестали штампани лист 278 замењен је рукописним. Погрешне су сигнатуре св. 12 (тѣ), л. 99 (тѣ п III) и л. 105 (тѣ о).

Повез

Корице нису сачуване, књига се чува у картонској кутији.

Записи

Л. 2-8: Книга манастира ... нице с(вє)таго великод(оу)т(е)нника Гесорѣа

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 20 круна.

Литература

Акантис №. 5011, БНХ Кат М 756/а

12. ОСК Ант. 13. 196

9-136, 138-143, 147-160, 162-217, 219-248, 250-255, 257-271, 273-279+[4] л; 190x147 мм. Хартија књиге је веома упрљана од употребе, влаге и од капања воска. Има волантних листова. Између 246. и 247. листа убачен је празан лист, а на његовој полеђини је рукописни текст „тропар Предтечи“. На крају књиге су приповезана 4 рукописна листа са текстовима разних молитава из требника, из XVII века. Погрешне су сигнатуре св. 12 (їќ), л. 99 (їђ n III) и св. 14 (їђ о) л. 105.

Повез

Корице нису сачуване, остало је само платно на хрпту.

Записа нема.

Примерак је из резервног фонда библиотеке, инвентарисан 1975. г, процењена вредност је 1.000.- форинти.

Литература

БНХ Кат М 756/б

МОЛИТВЕНИК (ТРЕБНИК), Манастир Милешева, по налогу игумана Данила, штампари Дамијан и Милан. 20. септембар 1546. г. 4°.

Библиографија: Шафарик I 20; Шафарик II 228; Каратајев I 28; Каратајев II 35; Медаковић 224-225; Бадалић 50.

13. ОСК Ант. 4555

[III]+4, 5, 10, 11, 13-56, 58-76, 78-161, 164-290, 293-361+[4] л; 165x125 мм. Књига је у великој мери опсечена. Хартија је

местимично запрљана од употребе и има оштећења од влаге. Дефектни углови су облепљени хартијом. Редослед листова у свешчици је погрешан. Штампани лист 57 замењује рукописни који прати текст. Рез је колорисан црвеном бојом.

Повез

Повез чине картонске корице са хрптом од коже, величине 175x127 мм.

Записи

Л. [Ш]: Требникъ великиј, №. 56/850. – (оловком) Требник.

Л. 360^о: Гесорџа Хранислава ер(н)скопа Пакрачкаго

Л. 361^о: Сію книгъ пречалъ архидіонахъ Макаре Радоевичъ декемвриа (1)799-го лѣ(та)

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 25 круна.

Литература

Акантис №. 5012, БНХ Кат. М 757

ПСАЛТИР С ПОСЛЕДОВАЊЕМ, Венеција, издање
Вићенца Вуковића, 1546. г. 4^о.

Библиографија: Шафарик I 21; Шафарик II 229; Каратајев I 29; Каратајев II 36; Медаковић 208-209; Бадалић 51; Лукјаненко 21; ЦрБ I/2 10.

14. ОСК Ант. 4556

6-13, 15-138, 141-307 л; 210x142 мм. Хартија књиге је мало запрљана од употребе. Књига је опсечена у толикој мери да није

сачувана сигнатура свешчица на полеђини последњег листа. Неколико листова је исцепано. Листови 36 и 156 су волатни. Штампанилист 14 замењен је рукописом који прати текст. Заставица на л. 144 је исечена. Примерак је поред свега тога у целини добро сачуван.

Повез

Примерак је без корица, чува се у картонској кутији.

Записи

На горњим маргинама л. 141-232 исписана су црним мастилом имена месеца од септембра до августа.

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 20 круна.

Литература

Акантис №. 50013, БНХ Кат П 912

ЧЕТВОРОЈЕВАНЂЕЉЕ, Београд, издање Тројана Гундулића, штампар јеромонах Мардарије, 4. август 1552. г. 2°. *Библиографија*: Шафарик I 23; Шафарик II 232; Каратајев I 32; Каратајев II 41; Медаковић 227-229; Бадалић 59; Лукјаненко 10.

15. ОСК Ант. 1421

[IV]+2-212+[4] л; 275x190 мм. Примерак је конзервиран.

Повез

Повез величине 290x192 мм је обновљен. Нове дашчице су пресвучене тамносмеђом кожом, при чему су сачувани делови старог

повеза који су украшени слепим отиском флоралне стилизације. На средини горње корице се налази медаљон са представом Распећа, а на угловима су представе четири јевангелиста са њиховим атрибутима и именима у златотиску. Стари део горње корице је украшен обновљеним златотиском. На доњој корици у раму од двоструких флоралних трака налази се очувани део старог повеза: медаљон са представом три анђела са крстом у руци, за трpezом и са натписом ГОЩЕНИЕ И В(ЕУЕ)РЯ (Гостопримство Аврамово) у златотиску. Кожа на хрпту, као и ремени са металном копчом су нови. Рез књиге је ракошно позлаћен, украшен утиснутим ромбоидним орнаментима и латиничким христограмом (РАХ).

Затпис нема.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. (за конзервацију је платио 347,15 круна).

Литература

Акантис №. 5014, БНХ Кат Б 618/а

16. ОСК Ант. 9142

[I]+2-212+[1] л; 290x190 мм. Примерак је добро очуван осим што је неколико листова искрзано на рубовима. На л. 7 су заставице и велики иницијал колорисани жутом бојом.

Повез

Дашчице величине 305x195 мм пресвучене су тамносмеђом кожом. Корице су украшене слепим отиском, а на неким местима има остатака златотиска. На угловима рама од флоралне орнаментике налазе се представе четири јевангелиста са својим атрибутима и именима која су утиснута латиничким словима. На средини

горње корице налази се представа Распећа, а на доњој корици представа Пантократора. Кожа на хрпту је украшена флоралном орнаментиком. На њој се налази налепница са сигнатуром R. M. K. III. 409. а. Рез је колорисан плавом бојом.

Записи

Л. 212': Сню кнінгү Свѣота даде оу црквѣ с(вѣ)томѣ Гео(р)гїиѣ на положенїи Б(ог)ъ да га про(с)ти и паке писа своего ѿца Павка и матерѣ свою Бовки ү свети поменикъ. Б(ог)ъ да нхъ прости. Г(оспод)и презветръ (!) Рада Досарь ... (нечитљиво).

Историјат

Примерак је откупљен од Емилиана Микуа (Беленце у Банату) 1901. г. за 70 круна.

Литература

БНХ Кат Б 618/б

17. ОСК Ант. 9143

[II]+2-212+[2] л; 300x205 мм. Књига је добро очувана и поред тога што је хартија местимично запрљана од употребе и од капања воска.

Повез

Дашчице величине 305x205 мм пресвучене су светлосмеђом кожом у XIX веку. На хрпту је утиснут златотиском натпис Evangelia Illyrica, а постоји и налепница са сигнатуром R. M. K. III. 409/a.

Записи

Л. [I] готичким словима: Die vier Evangelia. Illyr., gedruckt zu Belgrad unter dem Sultan Amurath.

Л. [Г']: (сигнатура, оловком) 1900. fol. Széch.

Л. 212': (Да се) зна колко самъ е проїгоуменъ Леонтїе придоѡ к (нг)
їсанн в лета ж.р.ж.г. (7163=1655) (другом руком) к.ж.

Историјат

Примерак је из првобитног фонда библиотеке.

Литература

БНХ Кат Б 618/ц

СЛУЖАБНИК, Венеција, издање Вићенца Вуковића, 1554. г. 4°.

Библиографија: Шафарик I 25; Шафарик II 234; Каратајев II 42;
Медаковић 211-212; Бадалић 60; ЦрБ I/2.12.

18. ОСК Ант. 4560

[Ш]+1-234, 236-240+[2] л; 186x138 мм. Књига је веома запљана од употребе, влаге и од капања воска. Маргине многих листова су искрзане и накнадно облепљене хартијом. Свешчица 25. је повезана испред св. 24. Штампани лист 235 замењује рукописни чији текст прати садржај књиге. Рез је колорисан црвеном бојом.

Повез

Повеза нема, књига се чува у картонској кутији.

Записи

Л. 1-6 на маргинама, три пута се понавља облик: манастира
Грабовца

Л. [Г']: помиње се име Грабовац и датуми ж.р.ж.ж. (1697) и ж.р.ж.б.
(7202=1694)

Л. [1]: Сню кннгѡ лнтврьгн(у) писѡ Вѡкѡ Клѡпѡшьварѡн у мѡнастирѡ
Грабовѡцѡ за дѡшѡ своѡго ѡца н матере Богѡ да нхѡ прѡсти. - даље: записи
прѡбе перѡ.

Л. [1²]: Сја книга в(о)жественная славявнїхъ Іерея ... Стефановича пароха варошї Петварн дарова елѣ на споменъ вѣчній Іерей Димитрія парох села Вемена 1769 лета декебра 16-оу ꙗ Петварѣ варошї. Даље пробе пера.

На листовима 2, 40, 240' и [2]: отисак округлог печата са натписом: Печат Восточне Цркве Рацалмашке 1889.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 20 круна.

Литература

Акантис №. 5016/а, БНХ Кат С 598/а

19. ОСК Ант. 4293

[I]+2, 4-6, 9-11, 14-240+[3] л; 175x125 мм. Листови прве и друге свешчице су повезани у погрешном редоследу. Књига је задрљана од употребе, влаге и капања воска. Дефектне маргине су облепљене хартијом.

Повез

Дашчице величине 185x130 мм су обложене тамносмеђом кожом. Обе корице су украшене слепим отиском: оквири од декоративно флоралне траке, у средини медаљон од флоралних елемената, унутар њега представа Распећа (малих размера). Кожа је дефектна на хрпту. Сачувани су ремени са металном копчом. Рез је обојен плавом бојом.

Записи

На унутрашњој страни горње корице: Снн книга . . . попа Павла квалскаго.

Престави се м(а)д(е)н(е)ць Тимлофѣй, поживн 8 мѣсяць и погребє (се) у Квѣн при ц(е)рквѣ лѣта [1]770-о м(ѣся)ца декам(а)рня 28-о Іерей Мнѣханл парох(ъ) Квѣлскнѣй.

Престави се Ялексіа лѣта [1]781-о м(ѣся)ца марта 25 д(е)на пѣсок (?) островѣ Патнрѣ Іерей Стоянъ Мнлутнннѣтъ.

Престави се м(а)д(е)н(е)ць Янтоній лѣ(та) [1]789-о м(ѣся)ца февра(ля) 16-о и погребє во обще гробіе Іерей Тимлофѣі Попов парохъ С(е)ло П(ачнр).

Престави се м(а)д(е)н(е)ць Даміанъ лѣта [1]792 м(ѣ)с(я)ца фефра(ля) 14-о и пожн(вн) 5-о лѣто и 2 мѣс(ец)я и погребє во обще гробне у Патнрѣ, Іе(реѣ) Тимот Селаковнѣтъ.

Преставнся р(а)бъ Б(о)жій Павель, с(н)нъ Пантеленмона чѣпнча съ испокеніемъ и причащеніемъ с(вѣ)т(нх)ъ тиннъ, м(ѣся)ца мана 12-о д(е)на лѣта [1]793-о и помнне своєга жнвота лѣто 18-о и два мѣсяць и погребєся во обще гробіе патнрско Іерен Тимлофѣі Селалк(о)внѣтъ [!] кателанъ [!].

Преставнся м(а)д(е)н(е)ць Каетанъ с(н)нъ п(арох)а: У(внч)а: М(ѣся)ца априля 6-о [1]794-о пожнвъ и 6-о лѣт(ъ) 4 мѣсяца и погр(ебє) во обще гробія: Іер(еѣ) Іѡанъ к(апеланъ). Н.

Л. [1] уз горњу маргину: у два ступца оловком подаци о газдовању.

Л. [1] на полејини листа: Služebnik, die Liturgien samt den Lectionen aus den Evangelien und Episteln. Ex. Šaf(arik). d(en). südsl(avischen) Literatur. III., 1. pag. 270. numerus 234.

Л. 224' на доњој маргини: ѡправн се сіа кннга въ лето ж.р.ч.б. (7196=1688), ѡправн попь Ялека (!) ѡткупн є Нванъ себн за доушѣ.

Л. [1]: полидром „sator-arepo-tenet-opera-rotas“ исписан је ћириличким словима три пута, један испод другога; поред њих вертикално на ивици: ѡт грознице записъ (бысть) үсѣкновеніе С(вѣ)таго Іѡанна Крестнтеля въ недѣлю лѣта [1]784-о даде ся записъ на токъ рас... ѡжнвн(...) м(ѣся)ца аугвста 8-о втрнннѣ: юлн въ коѣ денъ бѣде...

Л. [1']: 1769 лѣто у Квѣн ѡженн се Панталеймонъ м(ѣся)ца фефара: 14-го; (прецртани текст): родн се Фімотін лѣто [1]770 м(ѣся)ца априла 26-го дня. - [1]770 лѣта Г(оспо)дна - роднся м(а)д(а)н(е)ць Гнлгорня м(ѣся)ца Іенѣара 10: дня у Квѣн; (прецртани текст): роднся м(а)д(е)н(е)ць Павель лѣта [1]774. м(ѣся)ца марта 30: дна у Квѣн, крстнѡ се: 1 априла. родн се м(а)д(е)н(е)нца Ферезна: лѣта Г(оспо)дня [1]776 м(ѣся)ца септемвря 29 дна Карлова мѣста Острова, кр(е)стн се октомврн(я) 10 д(е)на у Квѣн п(арох) К.Т.К. (вертикално на ивици): П.П.Т. Остро(во).

Л. [2]: Родися мл(а)д(е)н(е)ць, Іоаннъ лѣта [1]779 м(ѣся)ца августъ 12-го во Островѣ, кр(е)стися того 15 д(е)на бивши кѣмъ Павелъ Милостинкович таначникъ с(а)в(е).т(нн). к.

(Прецртани текст): Родися Младенець Алексія лѣта [1]781-о м(ѣся)ца марта 17 д(е)на во Островѣ и преставися того м(ѣся)ца; 25 д(е)на и потрекесе при церквн с(в)ятаго Б(ла)г(о)вѣщенія прес(в)ят(е) Богородици.

Роди се младенца Свсан(н)а лѣта [1]782-о у Обровцу м(ѣся)ца ноемвѣа 7-о, кр(е)стися м(ѣся)ца дек(е)м(в)ра 6-о д(е)на у Кули, кѣмъ Средко квянскій.

(Прецртани текст): Роди се младенца Фансавета лѣта [1]785-о у Дероня м(ѣся)ца септемврїи 21-о, кр(е)стися и мироу помазася чрез мене паражскаго с(в)ященника (!) Іерея Григорія Георгевиѣа м(ѣся)ца октомврїа д(е)на 6-о лѣта тогоже квалскогъ Кирилъ синъ средѣка (!) квянскогъ жителя квалскагъ.

Л. [2']: Подмлаѣи мя Б(о)же Повелитѣлю, Милорада Т... Пожнитъ

Бл(а)г(о)вѣннїи С(в)ященници Квцѣрскїи любезнѣишии поздравляемъ ваше благородїи...

(Прецртани текст): Родися мл(а)д(е)н(е)ць Антонїи лѣта [1]788-о м(ѣся)ца августъ 22-о 20 часъ минуѣта 10 сата ноѣн.

Кр(е)стися и мироу с(в)ятимъ помазася чрез мене пар(о)х(а): С(в)ященника: Іерея Григорія Уекр.нѣ пар(о)х(а): Деронѣ м(ѣся)ца Іанвар(я) 9 д(е)на кѣмъ бысть Петръ Божиѣ, Живанъ Деронскїи, престапи се л(ѣ)та [1]790 м(ѣся)ца феврала 15-о погребесе се у Патирѣ.

Л. [3] записи типа „пробе пера“: Б(о)г(у) О(те)ць Б(о)г(у) Синъ Б(о)г(у) Д(у)х(у) С(в)ята Т(р)онца бл(а)го слово.

Л. [3]: Б(о)г(у) Б(о)г(о)т(е)ць Б(о)г(у) Д(у)х(у) Сын три лица единображ ен(н)е).~ Іованъ слатк...

На унутрашњој страни доње корице: (прецртани текст) наша ризу що є слава погодно. Родися мл(а)д(е)н(е)ць Коусманъ и Даниїло близанци лѣто [1]795 м(ѣ)с(я)ца дек(е)м(в)ра, от сп(а)са ... 7-о д(е)на у мѣств Патирѣ.

Михаїлъ Страїновичъ.

На доњој маргини [1]-га листа стари инвентарни број 210.268 је отиснут је ручним нумератором а на [2]-ом листу се налазе овални печати Мађарског националног музеја и Иштвана Хорвата, историчара, бившег власника примерка.

Литература

БНХ Кат С 598/6

20. ОСК Ант. 4481

[Ш]+4-54, 58-72, 74-88, 91-94, 97-112, 114-119, 121-143, 145-183, 185-232+[3] л; 165x130 мм. Хартија је запрљана од употребе, влаге и од капања воска. Књига је опсечена а доњи редови текста су допуњени рукописом. Штампане листове 55-57 замењују рукописни који прате текст. Рез је колорисан црвеном бојом.

Повез

Картонске корице са хрптом од коже, величине 175x140 мм.

Записи

[I]: Службеникъ 515./60

[Ш^р]: Георгиа Хранислава еп(н)скопа пакрачкагѡ. №. 58. (I)830.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 20 круна.

Литература

Акантис №. 5016/4 БНХ Кат С 598/ц

21. ОСК Ант. 4559

[I]+18-89, 91-104, 106-111, 113-236+[1] л; 195x140 мм. Хартија књиге је запрљана од употребе, са мрљама од влаге и од капања воска. Листови су нумерисани (1-214) на доњим маргинама

ручним нумератором. Дефектни листови су обновљени, облепљени хартијом на угловима.

Повез

Повез је обновљен: нове дашчице су обложене новом тамносмеђом кожом, док су делови старог повеза украшени слепим отиском флоралне орнаментике монтирани на нови повез. Ремени су нови са металном копчом.

Записи

На унутрашњој страни доње корице налепљен је део празног листа, где су ћирилички исписи литургијског садржаја (делимично на румунском језику), вероватно из XVII века.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Аурела Филимона (Пишки у Ердељу) 1911. г. за 25 круна.

Литература

Акантис №. 5016/б, БНХ Кат С 598/д

ОСМОГЛАСНИК, Брашов, по налогу жупана Хануша Бегнера, штампари логофет Опре и ђакон Кореси, 14. јануар 1557. 2°. *Библиографија*: БРВ IV, стр. 3-4 + Жугареану 278; Бадалић 213; РМН 139.

22. ОСК РМК II. 72/а

[I]+27-40, 42-51, 54-56, 60-62, 64-66, 68-143, 146-163 л; 250x170 мм. Књига има 172 оловком нумерисана листа. На почетку књиге, л. 1-26 замењују 33 рукописна листа, уместо несталих листова 41,

52, 53, 57, 58, 59, 67, 144, 145 који прате текст. Примерак је у лошем стању: хартија је запрљана од употребе, влаге и од капања воска, а сви листови уз повез, (тамо где су били пресавијени), оштећени су од влаге и на тим местима су облепљени хартијом.

Повез

Дашчице величине 265x175 мм су обложене тамносмеђом кожом. Корице и хрбат су мало оштећени. На горњој корици је превоугаони оквир изведен од двоструких линија и од широких трака са раскошном стилизованом флоралном орнаментиком. На средини поља налази се латински крст изведен од зупчастих линија и изнутра украшен орнаментима флоралних мотива. Доња корица на средини поља, у оквиру од истих широких трака, подељена је са две вертикалне траке орнаментима биљних мотива, док је остало слободно место расподељено двојним цик-цак линијама.

Записи

Л. 1', допуњено руком на румунском језику: чела чедисъ твтрапренороаде

Л. 26, додато руком: Иже ете допаре паре ши пренасть черю де ѿ ши ѿ. Ё. де пане двмнезеци кѣ ѿпа па двмна ... оу а дрпѣне одле неци.

Л. 68-151 на горњим маргинама тече тзв. жива ознака, исписана руком.

На унутрашњим странама корица је литургијски текст на румунском и славенском језику.

Историјат

Примерак је откупљен од Аурела Филимона (Тиргу Муреш, Румунија) 5. марта 1931. године.

Литература

Fazekas József: *Pótlások Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárának*, I-III. kötetéhez. OSZK Évkönyve 1959, Budapest 1961, pp. 187-188.

ПСАЛТИР С ПОСЛЕДОВАЊЕМ, Манастир Милешева, по налогу игумана Данила, 4. новембар 1557. г. 4^о.
Библиографија: Шафарик I 27; Шафарик II 235; Каратајев II 44; Медаковић 225-227; Бадалић 68.

23. ОСК Ант. 4688

1-129, 131.134, 136-186, 191-248+[1] л; 205x145 мм. Хартија књиге је запрљана од употребе, влаге и од капања воска. Листови 88 и 89 имају на доњим маргинама велике мрље од црног мастила. Заставица на л. 2. је колорисана накнадно зеленом, а поједини иницијали црвеном бојом. Полеђина л. 2 је празна. Листови су нумерисани руком (1-249) на десној страни горње маргине. Штампане листове 187-190 замењују рукописни који прате текст. Погрешне су сигнатуре на листовима 75 (недостаје у сигнатури ҃), 98 (уместо сигнатуре стоји реч „нема“, 146 и 148 (у сигнатури недостаје нумерација ҃). На л. 56 први ред текста је допуњен руком на додатој хартији. Последња три сачувана листа нису нумерисана и није их било могуће идентификовати.

Повез

Нови кожни повез величине 218x157 мм чине дашчице пресвучене тамносмеђом кожом без слепог отиска.

Записи

Л. 2: Сїа пис(а)х. м(ѣсе)ца марца ... д(а)нѣ у Коморан 1740 (?) ...; другом руком: Нікола Раїнкод (?) и братъ мї ...

Л. 174^р на ивици вертикално: Вѣ тѣжде д(а)нѣ прѣнесеніе моци с(вє)тодѣ Николн на ивици хоризонтално: сѣжба васа писана: дек(ємвріа) ҃ (=3).

Л. 178^р на ивици вертикално: ҃ї (=15) вѣ тѣжде д(а)нѣ бл(а)гоч(а)стивѣ с(вє)ты кнезь Лазарь нже вѣ Раваннице ємоуже и троп(арь): м(8)ч(є)нници твои Г(оспод)и.

На полеђини л. 188 на крају рукописног текста, црвеним мастилом: Снй џалтнрь ђака Нована майстора с(н)на адннь.

На доњим маргинама многих листова (57, 67, 77, 78, 80, 176, 180) исписана су црвеним мастилом упутства за читање литургије.

Историјат

Нема података о набавци примерка.

Литература

БНХ П 913

ОКТОИХ ПЕТОГЛАСНИК, Венеција, издање Вићенца
Вуковића око 1560. г. 2^о.

Библиографија: Шафарик II 223; Каратајев II 30; Медаковић 218-219; Бадалић 41; Лукјаненко 26; Цр. Б I/2 17.

24. ОСК Ант. 1420

1-159, 161, 162+[1] л; 278x185 мм. Књига је запрљана од употребе, влаге и од капања воска. Листови 1 и 16 су дефектни и искрзани. Први лист у свешчицама нумерисан је руком на доњој маргини (ā - ĩ).

Повез

Дашчице величине 295x195 мм пресвучене су смеђом кожом која је оштећена и обновљена на угловима. Корице су украшене слепим отиском флоралне орнаментике. На горњој корици се налази представа Распећа. Кожа на хрпту је оштећена и обновљена. Виде се места некадашњих копчи.

Записи

Л. 2^в-13, на доњим маргинама: Ћа кннга цркв(е)ю оптон (!) љзето за новце одъквпн господарь Іаковъ црѣквни синови и подв...ници љ црквн свѣотници црквнѣ кннге потацах се освещени или ли рекн да се поквси да е љт цркве љтнма проклетъ да е и са чеднцъ его лдннъ.

Л. [1] записи типа „пробе пером“, међу њима: [1]773-го како бѣше на свѣтоє крещеніе Г(о)с(по)ди. хервѣдъ лнстнк, и квса квон зондет (?)

Л. [1^в]: љктодврні 26 млдѣннца Наста Глнше ара(д)ска квдъ внстъ Тоша Пвшкашевъ.

Млдѣннца Мнханла љт оца Прокопія млтерн Яна Ђурђа Даранца.

Ћа с(вѣ)таѣ и б(о)ж(ствен)наѣ кннга гл(агол)ѣдн љктонхъ при храмѣ с(вѣ)тагѣ Вознесенна свѣцагѣ 1746. марта 22.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1914. г. за 25 круна.

Литература

Акантис №. 5009, БНХ Кат О 221/а

25. ОСК Ант. 1419

1, 3-159, 161, 162+[1] л; 278x200 мм. Књига је веома запрљана од употребе, влаге, плесни и од капања воска. Свѣшчице 1, 19 и 20 су откинуте од блока књиге. Листови 49, 50, 101, 126, 133 су оштећени од капања свећа, док су рупице на њима крпљене хартијом. Уништени текст је дописан руком. Листови 76, 79, 158 су дефектни: углови су на доњој маргини исечени или отцепљени. Иницијали на листовима 156^в и 157 су накнадно бојени црвеном бојом. Додати лист на крају књиге је волантан.

Повез

Дашчице нису сачуване; књига се чува у картонској кутији.

Записи

Л. 33: Сѣй кннѣ глаголемн октонхъ зна то се кадѣ е Сава Опачитѣ к ахъ.

Л. 158⁷: Затворити се може повѣстѣ.

Л. 159: Сѣй кннѣ глаголемн ѿхтонкѣ.

Л. [1]: текст литургијских исписа, недовршене реченице, више бележака између осталог и године 1763. и 1792. и отисци од печата.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г.

Литература

Акантис №. 5008, БНХ Кат О 221/б

26. УБ ВЕТ 36/15

1-162 л; 270x195 мм. Примерак је потпун. Књига је веома задрљана од употребе, од влаге и од капања воска. Листови свешчица 1, 2. и 20. су дефектни и облепљени хартијом. Листови су означени бројевима 1-118 ручним нумератором, с грешкама. На крају књиге приповезано је 5 рукописаних листова, нумерисаних на исти начин (119-123). Они су дефектни, подлепљени на ивицама хартијом. Текст рукописног дела почиње са: „Канѡн храмѣ с(ве)таго велнком(с)ченника Георгїа, творенїе кн(р)а Феѡфана“ и завршава се на л. 123⁷: Писа сїе Бежан Граматик въ л(ѣ)т(о) 7159=1651) в мѣстѣ Тамншварѣ и приложи в монастырѣ Редетѣ сїи канѡн за свою дѣшѣ и родителѣ своихъ в(о)гъ да прости.

Повез

Корице величине 275x200 мм чине дашчице закошених рубова према унутрашњим странама и пресвучених смеђом кожом. Украшене су геометријским флоралним слепим отиском. Копче нису сачувене. Рез је колорисан црвеном бојом.

Записи

На унутрашњој страни горње корице: Liber Liturgicus Moscoviticus. – Бисоце вѣ Б(о)же превеллѣбнолѣ г(осподи)нѣ сна книга (наставак је избрисан). – поклонѣ Живкѣ ... и поздравленіе азвѣка (а - v)

Л. 7-8, на маргини: Книга сна попа Конст(а)нтина Сланчанна.

Л. 118: Да се знаа (!) колко вѣ ... дѣжна и Радонца и Живана, Дѣшана ... и свога владнке и много...

На унутрашњој страни доње корице написано је (оловком): любнлѣмѣ братѣ моѣмѣ.

Историјат

Примерак је достављен у Библиотеку после конфисковања књига укинутог Реда Исусоваца 1773. г.

ТРИОД ПОСНИ, Венеција, издање Стефана из Скадра,
6. јануар 1561. г. 2^о.

Библиографија: Шафарик I 30; Шафарик II 237; Каратајев I 36;
Каратајев II 47; Медаковић 231; Бадалић 85; Лукјаненко 25; ЦрБ
I/2 15.

27. ОСК Ант. 1422

[I]+1-256+[1] л; 280x190 мм. Примерак је потпун. Књига је веома запрљана од употребе, местимично од влаге и од капања воска. Листови прве и друге свешчице су јако оштећени, поцепани и упрљани мастилом. Додатни лист на почетку као и л. 256 имају одсечен доњи део. Погрешне су сигнатуре на л. 98 (Q III) и л. 108 (QS II). Примерак је друга варијанта по Лукјаненковој.

Повез

Дашчице величине 280x190 мм обложене су тамносмеђом кожом која је конзервисана на горњој ивици. Обе корице су украшене

истом орнаментиком: вертикално и хоризонтално укрштене траке са флоралним орнаментима. Копче нису сачуване. Рез је некада био обојен плавом бојом.

Записи

Л. [1^р], уз горњу корицу: Ћи тріодъ цркве Воснесеніа Г(оспо)да Ін(соу)са Хр(н)ста, свщін въ прн(н)гованон). вароші СентіМаріа подпнсана 1776 марта 7.

Л. 8^р-15^р: на доњим маргинама има остатака од пређашњих власничких записа, избрисаних, нечитљивих.

Л. 8-15 на доњим маргинама: Ћа | кннга | гл(аго)лелн | трійодъ | попа | Стојана | въ лѣто 7196 (7196=1688).

Л. 255^р на празној полеђини листа: Ћю кннгоу гл(аго)л(е)лн фернсеовацъ ѿтквпн Псованъ.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1914. г. за 25 круна.

Литература

Акантис N°. 5017, БНХ Кат Т 316

ЧЕТВОРОЈЕВАНЂЕЉЕ, Брашов, по налогу жупана Хануша Бегнера, штампари ђакон Кореси и дијак Тудор,
13. октобар 1562. 2°.

Библиографија: Каратајев I 10; БРВ I 11; Жугареану 134; Бадалић 216; РМН 174 Лукјаненко 47.

28. ОСК РМК II 83 (а. N° 1)

[2]+14, 16-71, 73-112, 114-179, 181-243+[1] л; 270x175 мм. На почетку књиге су два рукописна листа са текстом из јеванђеља по Матеју. Примерак је обрзан. Цела књига је влажна, посебно

уз повез. Листови свешчица 6, 7 и 8 као и листови 242 и 243 су подлепљени хартијом на којима су рукописне и местимично штампане реченице. Листови 14-56 су дефектни на доњим маргинама и поправљени хартијом, а текст на њима је допуњен руком. Листови 69 и 243' су празни. Оштећени (обрезани) су и иницијали на доњем делу л. 181' и 214', а на л. 11 црвени иницијал П колорисан је накнадно руком, као и вињета на л. 234'. Особеност примерка је у слогу: на л. 159, 165, 173 је тзв. „нон-почетак“ у 24. реду, а на л. 158 је последњи кратки 25. ред на десној страни слога налик на кустоду.

Повез

Дашчице величине 275x180 мм пресвучене су смеђом кожом, закошених рубова према резу и украшене су слепим отиском флоралне и геометријске стилизације. На угловима поља обе корице налазе се портрети четири јеванђелиста са симболима, док су на средини горње корице представа Распећа, а на доњој представа Пантократора. На њима се виде остаци позлате. Хрбат који је украшен са 6 печата флоралне орнаментике, носи налепницу са штампаном сигнатуром РМК II 83. Копче нису сачуване. Рез је некада био колорисан плавом бојом.

Записи

На доњем празном листу: Сне евангелне естъ церквей ...начкоѣ 21. май. 1804. от храма Савора Мнхана и Гаврила, сей церквнѣй...

Л. 220, 229, 235 и 237 (на маргинама, киноваром) су упутства и допуна текста сказанија и месецослова.

Историјат

Примерак је откупљен од Јемелиана Микуа (Беленце-Белинц, у Тамишкој жупанији) 25. маја 1900. за 100 круна.

29. ОСК РМК II 83 (а. № 2)

[II]+1, 2, 4, 9-11, 13-33, 37-41, 43-46, 48-56, 58-71, 73-91, 97-100, 102-112, 115-118, 122-160, 163-179, 181-222, 224, 226-230 л.

Примерак је веома запрљан од употребе, влаге и од капања воска. Свешчица 20. је повезана испред свешчице 19, а листови свешчица 1-4 као и св. 28. увезане су погрешно приликом преповезивања књиге. Особеност слога: листови 159, 165, 173 имају тзв. „нон-почетак“ у 24. реду; на л. 158 је кратки 25. ред на десном крају слога налик на кустоду.

Повез

Дашчице величине 295x180 мм су доста оштећене, лишене коже и хрпта. Постоје трагови копчи.

Записа нема.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа без података о набавци.

Литература

Акантис, стр. 31

ЧЕТВОРОЈЕВАНЂЕЉЕ, Манастир Мркшина црква, штампар јеромонах Мардарије, 24. јун 1562. г.
Библиографија: Шафарик I 32; Шафарик II 239; Каратајев I 43; Каратајев II 57; Медаковић 229-230; Бадалић 95; Лукјаненко 11.

30. ОСК Ант. 1423

2-5, 7-14, 16-45, 47-205, 207 л; 275x180 мм. Књига је јако запрљана од употребе, влаге и од капања воска. На почетку и на крају има много оштећених листова од којих су неки облепљени хартијом.

Повез

Дашчице величине 285x185 мм обложене су сада искрзаном тамносмеђом кожом, која је оштећена од црвоточине. Иначе су раскошно украшене утиснутим флоралним тракама. На горњој корици је у средини представа Распећа око којег су утиснута четири округла печата са монограмима *тс хс нї кѧ*. На доњој корици у оквиру од флоралних трака утиснуто је стабло са 6 гранчица са лишћем. Оштећена кожа на хрпту украшена је слепим отиском. Горња дашчица је вертикално напукла. Сачувани су остаци копчи.

Записи

На унутрашњој страни горње корице: *Ѧще хоцешн разголтн Г(оспо). Д(є).В.И уготовн дѡшѡ твою во смиренне.*

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 25 круна.

Литература

Акантис №. 5018, БНХ Б 619

(Мелантхон, Филип), **ЕДНИ КРАТКИ РАЗУМНИ НАУЦИ.**
Прев. Антон Далматин и Стефан Истранин, Тибинген, издање
Приможа Трубара, штампарија удове Улриха Морхарта Старијега,
1562. 2°.

Библиографија: Шафарик II 280; Кукуљевић 66; Бадалић 92;
Крумлинг 8; Лукјаненко 64; Воридрац, 58-61.

31. ОСК Ант. 3316

[1]+(1-18)+1-148+[1] л; 200x145 мм. Примерак је потпун, добро очуван. Последњи лист (148) је празан на обе стране.

Повез

Картонске корице величине 202x150 мм обложене су белом кожом која је украшена тракама флоралне орнаментике и портретима у малим медаљонима великана хуманизма и протестантизма. На средини горње корице утиснут је златотиском портрет Св. К. Истринина а на истом месту на доњој корици налази се портрет А. Далматина. Над портретом Ст. К. Истринина утиснут је монограм S C I, а испод портрета латиницом његово име и година: STEPHAN. CONSVL, ISTRIANUS: 4. I. 1562. Под портретом А. Далматина утиснута су латиницом слова његовог имена: ANTONIUS. DALMATA. EXVL. Картонске корице су дефектне на горњим ивицама. На хрпту се налази налепница са насловом књиге на немачком који је отиснут готичким словима: Hauptartikel der Christilichen Lehre, а под овим текстом утиснуто је латинчко слово Q. Две копче нису сачуване. Рез је позлаћен и има натпис LOCI CYRULICE.

Записи

На насловној страни књиге, на доњој маргини је прецртан нечитљив запис.

На унутрашњој страни горње корице налепљена је сигнатура са текстом: Ex Bibliotheca C. Alexandri Apponyi. Rariora. 229

Историјат

Примерак је из збирке раритета грофа Шандора Апоњија.

Литература

Végh Gyula: *Rariora et curiosa gróf Apponyi Sándor gyűjteményéből*, Budapest 1925, № 229.

БНХ 330/а

32. ОСК Ант. 2962

[1]+(1-18)+1-148 л; 200x145 мм. Примерак је потпун, добро сачуван. Последњи лист (148) је празан са обе стране.

Повез

Корице величине 205x145 мм су од пергамента, обојене жутом бојом, местимично запрљане и истрошене. Рез је колорисан плавом бојом.

На унутрашњој страни горње корице налепљена је гравира с латинским натписом: Godofridii Iac. F. Thomasi Philosophi et Medici exlibris. На унутрашњој страни доње корице налази се исто тако гравира са текстом: Lipsiae ex Joh. Gottl. Imm. Breitkopfii bibliotheca.

Историјат

Примерак је откупио оснивач Земаљске библиотеке, гроф Франц Сечењи за своју личну библиотеку, вероватно од неког антиквара ван Мађарске.

Литература

Catalogus Bibliothecae Hungaricae Francisci com. Széchényi, Tom. I, Scriptores Hungaros et rerum Hungaricarum typis editos complexus, Sopron 1799, Pars II, p. 485

БНХ Кат Т 330/б

ТРИОД ЦВЕТНИ, [Венеција, Скадар?], издање Стефана из Скадра, штампар Камило Занети, 24. децембар 1563. г. 2°. *Библиографија*: Шафарик I 34; Шафарик II 240; Каратајев II 62; Медаковић 232; Бадалић 104; Лукјаненко 13; ЦрБ I/2 18.

33. ОСК Ант. 1526

[2]+1-128, 137-223+[2] л; 276x190 мм. Хартија књиге је јако запрљана од

употребе, влаге и од капања воска. Листови 71, 116, 117, 166, 194, 196 су дефектни.

Повез

Дашчице величине 288 x 198 мм, обложене тамносмеђом кожом, јако оштећене од црвоточине, и делимично су обновљене. На хрпту је остала кожа од првобитног повеза, а на дашчицама је нова кожа. Некадашњи слепи отисак се слабо види. На горњој корици су видљиве само контуре медаљона (са представом Распећа?), а на доњој је рам од флоралне орнаментике. Копче нису сачуване.

Записи

Л. [1']: Василни Влагъ; preparandija hegumanja – Zeleynyák.

Л. 1 црвеним мастилом: Цвѣтна ва...ацка славне ти писане.

Л. 16 и 16' на доњој маргини: Во нма ђца сина с(вє)того Дв(х)а

Л. 17 и 18: Сја книга поронска / триодъ цвѣтна

Л. 57'-64: на доњим маргинама избледели, нечитки записи, исписани ћирилицом.

Л. 223': исписи литургијског садржаја.

Л. [2'] латиницом, оловком: Nemes Barna János.

На горњим маргинама појединих листова исписани су као колонтитле наслови делова текста.

На празним листовима уз горње и доње корице су разне белешке и нелогичне реченице, исписане ћирилицом и латиницом на различитим језицима.

Историјат

Примерак поклон Антала Ходинке, историчара, инвентарисан је 1909. године.

Литература

БХН Кат Т 314

ТРИОД ЦВЕТНИ, Манастир Мркшина црква, штампар
јеромонах Мардарије са помоћницима поп Живком и ђаконом
Радулом, 1. септембар 1566. 2°.

Библиографија: Шафарик I 37; Шафарик II 242; Каратајев I
56; Каратајев II 72; Медаковић 230-231; Бадалић 122; Лукјаненко
12.

34. ОСК Ант. 1424

[I]+2-218+[1] л; 278x190 мм. Књига је запрљана од употребе,
влаге и од капања воска. Сигнатура је погрешна на л. 108 (недостаје
сигнатура Д III) као и на листовима 145 и 152 (и.д.). Лист 218 је
празан.

Повез

Дашчице величине 288x192 мм. обложене су смеђом кожом
која је украшена слепим отиском флоралне и геометријске
орнаментике. На средини горње корице је медаљон са представом
Распећа, а на доњој корици вертикално теку траке флоралне
орнаментике.

Записи

На унутрашњој страни горње корице има више једва читљивих
записа.

Л. [I]: Сѣна с(вѣ)таѣа и в(о)ж(е)ствѣнаѣа кнѣга г(ла)го(л)едн лазаревацъ
цркве свѣотнѣке, храмъ с(вѣ)таго Возне(се)ннѣа, шправнсе при епн(с)кѣпе
Совроннѣа ѿ.ѿ.к.ѿ. (1723) шправн є Никола Целевѣнѣа за свою дѣшѣ.

Л. 218: Да се зна каде заградн с(вѣ)таго Вознесенѣа Никола Целевѣнѣа
за дѣшѣ свою лето Г(оспо)днѣа 1723.

Да се зна каде заврши се с(вѣ)таго и праведнаго Лазара: лето спаса
1723.

Л. 218': Сѣна кнѣга попа Сиде то да се зна добро.

На унутрашњој страни доње корице: Сѣна с(вѣ)таѣа и божеств(е)наѣа
кнѣга г(ла)го(л)едн пендикостаръ марѣа 22 д(е)нѣа.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 25 круна.

Литература

Акантис №. 5019, БНХ Кат Т 315

ОСМОГЛАСНИК, Брашов, штампар дијак Лоринц,
20. јун 1567. 2°.

Библиографија: БРВ IV, стр. 9-10; Жугареану 278/а;
Бадалић 219; РМН 224.

35. ОСК РМК II. 103/а

52-54, 58-70, 73, 74, 77, 79-89, 92-101, 103-120, 122-127,
129-131, 134-144, 146-151, 153-168, 170, 173-175 л; 270x180 мм.
Примерак је јако запрљан од употребе и влаге, а на доњим угловима
листови су поцепани и облепљени хартијом. Лист 76' је допуњен
рукописом који прати текст. Од л. 102 је остао само фрагмент (уз
повез). Најдефектнији су л. 52, 62, 88, 101, 116, 117, 130, 146, 147,
150, 175.

Повез

Примерак је без корица. Од повеза је остало само платно.
Данас се блок књиге чува у картонској кутији.

Записи

Л. 89': Сѣ се щне (де) кѣд аоу нѣскоут Марне поте . . . Лазарь сѣ се щне
въ летѣо 7197 (7197=1689) ме(с)ец септеврн ї (10) ... Грингорне Ярьменьски;
исти текст савременим правописом: Să să știe (de) când au născut
Marie pote. . . Lazaru

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Аурела Филимона (Ердељ) 1911. г. за 20 круна.

Литература

Акантис N°. 5020.

ПСАЛТИР С ПОСЛЕДОВАЊЕМ, Венеција, издање Јеролима Загуровића, штампар Јаков Крајков, 1570. 4°.

Библиографија: Шафарик I 38; Шафарик II 243; Каратајев I 60; Каратајев II 76; Медаковић 216-217; Бадалић 135; Лукјаненко 29; ЦРБ I/2 20.

36. УБ М 330

[I]+1-3, 5-60, 62-275+[I] л; 176x125 мм. Књига је запрљана од употребе и прашине, а има мрља од влаге и воска. Дефектни листови су облепљени хартијом. Штампани лист 61 допуњен је рукописним који прати текст. Полеђина л. 213 је празна. Блок књиге је у великој мери обрезао. Особеност примерка у сигнатурама: св. А на полеђини 4. листа има ћирилички број *б*, св. Е на полеђини 1. и 6. листа ћирилички број *о* и *І*, св. АА на 2. листу нема сигнатуре (ААII). У св. LL – поредак сигнатура је LL, LLII, LLII, LLIII. Свешчице почев од л. 5 сигниране су руком ћириличким бројевима на првој и последњој страници ($\bar{\lambda}^{\text{т}}$ $\bar{\lambda}\epsilon$).

Повез

Картонске корице обложене смеђом кожом потичу из XIX века. Приликом преповезивања на горњој корици остављен је део старог кожног повеза украшеног флоралним слепим отиском. Обе копче су изгубљене. Рез је колорисан плавом бојом. На хрпту је утиснуто златотиском у три реда: PSALTIR (VELENZE) 156, као и грб Универзитетске библиотеке.

Записи

Л. 1 на горњој ивици листа: Inscriptus Catalogo Coll(egii). Sopron(iensis). S(ocietatis). J(esu)A(nno). 1731. Donatus a D(omino). Leopoldo Hämpl.

Историјат

Примерак је достављен у Библиотеку са књигама након укидања реда Исусоваца 1773. г.

МОЛИТВЕНИК (ТРЕБНИК), Млеци, издање Јеролима

Загуровића, штампар Јаков Крајков, 1570. г. 4°.

Библиографија: Шафарик I 40; Шафарик II 244; Каратајев I 62; Каратајев II 78; Медаковић 217-218; Бадалић 141; Лукјаненко 30; ЦрБ I/2 21.

37. ОСК Ант. 4482

84-106, 108-120, 129-152, 154-168, 170-192, 194-200, 202-230, 233, 235-238, 240 л; 195x135 мм. Књига је у врло лошем стању: распевезана је а хартија уз некадашњи повез се при додиру распада. Лист 240 је на полеђини облепљен белим папиром. Листови су и поред тога чисти, иако местимично има мрља од влаге. Погрешна је сигнатура на листовима св. 13 (N III два пута, N III + 3 несигниран).

Повез

Примерак нема повез и чува се у картонској кутији.

Записа нема.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Аурела Филимона (Пишки у Ердељу) 1911. г. за 20 круна.

Литература

Акантис №. 5021, БНХ Кат 304/а

38. ОСК РЦ 156

5, 6, 10-15, 33-40, 42-47, 50-55, 58-63, 65-72, 74-79, 82-87, 108-109, 114-119, 123-126, 130-135, 139-141, 163-167, 169-184, 186-191, 194-199, 201-216, 218-223, 225-264, 266-271, 274-279 л; 195x130 мм. Примерак је запрљан од употребе, местимично има мрље од влаге и од капања воска. Листове 88-107 замењује 14 рукописних који прате текст. Свешчица 21. је увезана после св. 18. На крају је увезано 98 рукописних листова са текстом служабника из XVII века. Овај текст, исписан црним мастилом и црвеним иницијалима, није завршен.

Повез

Повез величине 200x125 мм. је у распаду: дашчице су пукле, црна кожа је искрзана, дефектна, без назнаке слепог отиска.

Записи

Л. 34 на доњој маргини: Andreas.

Л. 50: остаци мастилом исписаног, нечитљивог записа.

Л. 72' на доњој маргини: Сне на Сіе начертаноѡ ѡтца... (?)

Л. 74 (наставка претходног записа): раба Б(ожи)аго Иѡана Поповича ... (?)

Л. 87: 21. ред штампаног текста допуњен рукописом: ... немъ женѡ за десноу рокѡ над(а)сть ю мѡжѡу въ десноу роукоу потодемъ...

Л. 201 на доњој маргини: Andreas Ortutay.

Л. 22' рукописни додаток уз ивицу, вертикално: Помени Г(оспод)н Геродонах(а) Іѡсифа.

Историјат

Примерак је из резервног фонда Библиотеке.

Литература

БНХ Т 304/б

СЛУЖБАНИК, Млеци, Венеција, издање Јеролима Загуровића,
око 1570. г.

Библиографија: Шафарик II 245; Каратајев I 63; Каратајев II 70;
Бадалић 138; Лукјаненко 33; ЦрБ I/2 23.

39. ОСК Ант. 4557

[I]+1-240+[2] л; 180x140 мм. Примерак је потпун. Хартија књиге је врло запрљана од употребе, местимично има мрља од влаге и капања воска. Листови 17, 80, 114 и 137 су дефектни а листови 187 и 191 су волантни. Свештице су нумерисане ћириличким словима на полеђини 8. листа, ѿк.

Повез

Дашчице величине 185x145 мм су обложене тамносмеђом кожом која је украшена флоралним и геометријским орнаментима. Исте композиције су на обема корицама: на средини је ромбоид, око кога су утиснути флорални орнаменти. Рам је изведен од траке са биљним елементима (детелине). Сачувани су ремени са металном копчом, као и остаци врпце. Корице и рубови закошени су према спољашњој страни и имају жлебове који се прекидају при угловима.

Записи

Л. [1]: Сна кнѣга лет(ѿ)рѣгна попа Макарна месеца ѿ (9) нѣлана г(одннѣ) ѿснѣ (7218=1710) ... (?)

Сѣя кнѣга Јоана Поповѣча пробѣрал все до конца прѣвчелъ.

[1]779. марта 12 д(а)нѣ ... (Лолн)нца Гаврилъ Лепотов (?) нз...

Л. 2: Макариѣ ер(о)монахъ нз Раваннице тѣ починѣ ... (?) прѣж... тога.

Л. 2': [1]780: Написа Манвилъ Дѣмитріевѣкъ. м(ѣся)ца маія походнт ѿт здѣ ѿт свон(х)ъ г(оспод)ара П(є)тра и Димитрія я нхъ вѣрно послѣжнхъ и праведно сѣжѣо самъ ихъ звѣк 6 годѣнь платѣлі сѣ мѣ однѣ а. ѿно дрѣго сѣ тѣм поклонѣо ѿт мое снротѣнѣ.

Л. 3 на горњој маргини: По спаснтелѣвон заповѣсти како (?) и ѿни мене сотворнтн кон є крѣвъ спаснтел мѣ сѣдн на ѿнан светъ.

Л. 40[?]: Сію с(вє)тоу н в(о)ж(є)ств(є)ноую л(н)т(у)ргію откоупи ѿгнянь Радоєвич, н приложї н за свою д(у)шоу в лѣт(о) 7130=1622) тогда быс(тъ) кроугъ сл(ъ)нцѣ нї (18) лѣ(ны) 5) оу Ломници в храмѣ с(вє)т(а)го вє(анко)м(ученика) Х(ристо)ва Гєω(ρ)гїа.

Л. 51: Дїяконъ ѿманвилъ Димитрєвичъ нашъ ...

Л. 64[?] на доњој маргини: Гєωргїє.

Л. 72 на доњој маргини: Гєωргїн.

Л. 128[?] на ивици вертикално: Сє н с(вє)томоу Стефану Шншаланаѿкоу (!) на л(нт)оу(р)гнн.

Л. 171[?] на ивици вертикално: Сє н с(вє)томоу Стефану Шнлановнкоу (!) на л(нт)оу(р)гнн.

Л. 172: заєдно оба євангєлнє.

Л. 193[?]-195 на доњој маргини: Сна н в(о)ж(є)ста(вна) лѣт(у)р(гн)оу нма манастира Шншатовѣца вѣ лѣто...

На унутрашњој страни горње корице записи су премазани црним мастилом и због тога нечитљиви.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1913. г. за 25 круна.

Литература

Акантис о. 5015/а, БНХ С 599/а

40. ОСК Ант. 4558

1-119, 121-175, 178-240 л; 195x145 мм. Хартија књиге је запрљана од употребе, местимично има мрље од влаге и од капања воска. Свешчице 1, 2, 3, 29 и 30 су одвојене од блока књиге. Има неколико волантних и дефектних листова.

Повез

Повез није сачуван, свешчице се чувају у картонској кутији.

Записи

Л. 240^в: Сію кннгъ въ лѣт(8) ѿ р. ѿ. ѿ. ѿ. ѿ. ѿ. (7154=1646) кѣпн є Зл(а)та Лазарова за свою д(8)шв Б(ог)ъ да є прости.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа који га је откупио од Ђорђа Петровића (Нови Сад) 1914. г. за 20 круна.

Литература

Акантис N^о. 5015/6, БНХ С 599/6

АПОСТОЛ, Лавов, штампар Иван Федоров,
25. фебруар 1573-15. фебруар 1574. г. 2^о.
Библиографија: Каратајев I 67; Каратајев II 84; Зернова 47-52;
Каменева-Гусева 1; Исајевич, 1964.

41. ОСК Ант. 1978

1-14+1, 3-258, 260-264 л; 275x180 мм. У другој нумерацији полеђине листова 55, 62, 81, 90, 112, 149, 158, 173, 186, 198, 227 су празне. Примерак је запрљан од употребе и замрљан од влаге. Листови свешчица 26-34 су дефектни на доњим угловима због чега су облепљени хартијом или им недостају половине странице (л. 234, 248, 264). На полеђини л. 264, који је врло оштећен, налази се типографски знак Ивана Федорова и грб града Лавова. Примерак показује особености варијанте 1 (л. 5. прве нумерације, стр. 22) и варијанте 2. (л. 108, друге нумерације, стр. 24).

Повез

Дашчице величине 285x180 мм закошене су према унутрашњој страни. Корице су обложене тамносмеђом кожом и украшене су

слепим отиском. Оквири изведени од трију трака са декоративном флоралном орнаментиком су једнаки на обе корице а украси на средини су различити. На горњој корици на средини утиснут је латински крст, а са обе његове стране налази се по један византијски крст изведен од 4 печата. Исти печати су утиснути на угловима. На доњој корици средишње поље је подељено дијагоналама на троуглове. Повез је одвојен од блока књиге. Постоје остаци копчи.

Унутрашње стране дашчица биле су покривене једнолисном гравиром (дрворез) са представом приче Илије и Јелисеја. Гравира је скинута са корица и њени делови се данас чувају у кутији.

Записи

Нумерација I:

Л. 8 на горњој маргини, црвеном оловком: ЛЯХОВЕЦЪ

Л. 8 на доњој маргини: к(н)нфа (!) егоже ап(о)стол

Нумерација II:

Л. 1' љубичастим мастилом: Ecclesiae Lyachovecz. 5^a Decembr. 1878. P. E.

Л. 3-12, на горњој маргини ректо страна, континуирано: Рокү Б(о)ж)іа афпа (1581) күпна сію кннгү рекомлүю ап(осто)лѣ тетрѣ раб бож ій Семіонѣ Загорецкій восполок із малженкою своєю Фософією ... кү(?) хвалѣ Г(оспод)ү Б(ог)ү и пр(е)ч(ис)тої є(го) Б(ог)ом(а)т(е)ри и придалн сію кннгү рекомлүю а(посто)лѣ тетр кү храмү Рождества пр(есвѣ)тої Бл(адн)чнцн нашеї Б(огородн)цн до села Загорецка и далн за сію кннгү рекомлүю ап(осто)лѣ золотнх сі (16) за свое отпүщеніе грѣхов а кто бы сію кннгү отдалнт нмѣлѣ от сего с(вѣ)т(а)го храмү да бѣди (кля)тва Божіа на нем и св(ѣ)т(ы)х ω(те)цѣ трнста ...

Л. 14-25 (наставак записа): а кто бѣдет на сеї чатити поп или діакон или четец повинни сѣть Г(оспод)а Б(ог)а за нх просити, повин чнта(й), Б(о)же дай нм многолѣтное здравѣ а по преставленіи нх от сег(о) (?на(го) свѣта, Б(о)же пред(н)л(ос)тнвої бѣди м(н)лос(тн)в д(ү)шам нх на векн векомл адннѣ: И той же раб Б(о)жій Семіон Загорецкнн күпна дзвон и дал за него золотнх з (7) и грошій ї (10) и придал є тамже кү ц(е)рквн Рождествү пр(есвє)тон Бл(адн)ч(н)це нашеї Б(огородн)це не нмає є жаден рүшити нхѣ тога .... мѣс(е)ца въ вѣкн вѣкомлѣ, адннѣ.

Л. 62, испод бележака побожног садржаја имена су написана истом руком: Гргорн(н), Ялѣха, н Провитъ Нѹтквнчъ, Фѣдор (!) Попов(н)чъ, рокоу Божого ѿѿѿѿ (1573?)

На различитим местима у књизи налазе се краћи или дужи исписи и белешке побожно-литургијског садржаја од више руку, без личних имена и датума.

Историјат

Примерак је Библиотеци поклонио Антал Ходинка (Будимпешта).

Литература

Исаевич, Я. Д.: *Нові знахідки видан Івана Федорова*, Радянське літературознавство, Київ, 11(1966) № 12, стр. 76.

БНХ КАТ Б 622

ПРАЗНИЧНИ МИНЕЈ (Саборник), Сас Себеш, по налогу митрополита ердељског Генадија, штампар ђакон Кореси, 11. новембар 1580. 2°.

Библиографија: Шафарик I 47; Шафарик II 250; Каратајев I 76; Каратајев II 99; БРВ I 28; БРВ IV, 173-174; Бадалић 233; РМН 477; Лукјаненко II 74.

42. ОСК РМК II 161

Од књиге су сачувани само појединачни листови, фрагменти, изрезане илустрације и то: из свешчица 11 – листови 5-8; св. 12 – л. 2, 3, 4; св. 32 – л. 5-6; св. 33 – л. 1-3, 6-8; св. 34 – л. 1, 2; св. 39 – л. 6, 8; св. 41 – л. 1; св. 57 – л. 8; св. 58 – л. 1. Листови величине 255x180 мм запрљани су од употребе, влаге и од капања воска. Многи листови су дефектни на маргинама због чега су облепљени

хартијом. Изрезане илустрације: крст са 6. листа из св. 4; Св. Јован Богослов са 5. л. из св. 5; Св. Петка са л. 8. из св. 6. Оне су монтиране на хартију новијег доба. Примерак је варијанте А пошто је у поговору записано да је штампање завршено 11. дана, новембра месеца 1580. г.

Повез

Корице су картонске из XX века.

Записа нема.

Историјат

Примерак је из збирке Ђ. Тодорескуа, без података о набавци.

Литература

Акантис, стр. 31.

БИБЛИЈА, Острог, издање Ивана Федорова, 12. август 1581. г. 2°. *Библиографија*: Каратајев I 101, 102; Каратајев II 81, 82; Зернова 41-47, 70-73; Камењева-Гусева 3; Лукјаненко II 80.

43. ОСК Ант. 989

[2]+(8)+1-276, 1-78, 78-89, 91-180; 1-30; 2-56; 1-78, 78+[4] л; 290x185 мм. Празне полеђине имају листови: 8. у I нумерацији и л. 71 у VI нумерацији. После л. 30 у IV нумерацији има такође један празан лист. Поредак сигнатура је неправилан (в, г, д, г, s, z), али је текст потпун. Примерак је мало запрљан од употребе, местимично искапан воском. Неколико листова је оштећено на доњим угловима и облепљено хартијом.

Насловни лист је копија насловног листа *Правила импартешти* (Јаши, 1646.) а текст наслова је исписан руком у две боје

са приметним разликама у писму (уместо ук – оџ, уместо јата ѓ, нема пајерка). На полеђини овога листа налази се на средини фигура монаха (дрворез, оштећен) која је окружена стиховима Г. Д. Смотричкога. Стихови су исписани руком црним мастилом.

На последњем листу (л. 78) колофон се завршава у форми троугла с датумом 12. јула 1580. Испод њега се налази типографски знак И. Федорова. На претпоследњем листу (који је на горњем углу оштећен и због тога њена сигнатура није видљива) текст се завршава у два ступца. Ниже се налази типографски знак а затим колофон на грчком и на словенском језику са датумом 12. августом 1581. године, а на крају листа је једна завршна вињета.

Повез

Дашчице, величине 300x190 мм, закошених рубова према резу, обложене су смеђецрвенкастом, раскошно орнаментисаном кожом која је излизана а на неким местима оштећена и рестаурисана. Оквири су компоновани од широких трака са флоралном орнаментиком. На средини горње корице је утиснута представа стојеће Богородице на полумесецу у мадорли окружена венцем изведеним од печата с волутом. Рестаурисани су кожни ремени са металним копчама.

Записи

Нумерација I:

Л. (1) у тексту наслова у 4. реду уписано је мастилом: Giřýho – Ribay, 1789.

Л. (4)-(7) континуирани запис на маргинама ректо страна: сию б(о)жественную книгу гл(а)голедую Библнию всео(све)щенномъ епи(н)с(ко)пови кнр Лонгинови Бранковичу Іосифу смиренній митрополита на ползѣ души его и врѣченных ему с любовию дает: (длин).

Л. (8) записи исписани мастилом, већином латиницом, на латинском, мађарском и француском; фрагментарне реченице, пробе пера, Adam Both, 1798; Janko Tróntys, 1784; Dionysie Pop[ović], Іліја Мамович и село Пентеле.

Нумерација II:

Л. 49: неки делови текста су подвучени и уоквирени црвеним мастилом.

Л. 167: Слава от Ѡ(т)цѹ и С(ы)юю и С(в)атаго Доха (!)

Л. 187: 1770, Георгіе Фром(о)н(а)хъ.

Л. 258': Monsieur Monticus a Adamo de Taban.

Нумерација III:

Л. 44, неки делови текста су подвучени и уоквирени црвеним мастилом.

Л. 81: то коштовати пераци, добре бѹдет писат хвалѣте воюности нехоташѹ трѹ...

Л. 91: пророка Исанас, 1768; Comorn (Коморан?)

Нумерација VI:

Л. 78 уз текст колофона написано латиницом руком Ј. Рибација: Ostroviae (per Theodorum) Moscovitam (A.O.C. 7089) A.C. 1580. 12. Julii.

У доњем углу листа запис другом руком: Яннѣ Янтоннос, Мондж е, мондже союзом, мондже равом (?); рачунска радња одузимање: 1768-1738=30

На унутрашњој страни горње корице, на бочном делу, налепљен је део једног листа са фрагментима првих слова текста, напр. наннополс(ски...), м(е)сеца нѹан..., короѡа дастъ, молнтѡама кннга Б(о)ж на итд.

Л. [1]: на додатом празном листу непознато лице забележило је основне податке о 4 књиге које је он познавао или имао при руци. То су следеће: Алексеев, Петр: *Церковный словарь*. Москва 1773., Берында Памѡа: *Лексикон славеноросский*. Кутено 1653; (Поликарпов, Ф.) *Лексикон треязычный*. Москва 1704; Алексеев, П.: *Дополнение к церковному словарю*. М., 1776. Уз описе се примећују додаци писани руком Рибација (формат, обим књиге).

Л. [2]: различите рачунске радње, пробе пера и једна реченица латиницом на мађарском и иста ћирилицом фонетски: агуон кеѡ harmad fél ríf vörös jinort – ађон кеђ харом фи риф верешинор.

Л. [2']: белешке Рибација на латинском језику које се односе на различита места у тексту Библије.

Историјат

Примерак је био власништво Српске православне општине у Коморану (Комаром у Угарској). Епископ јенополски Лонгин Бранковић га је приложио Храму Ваведења Богородице у XVII веку, који је он понео, вероватно из Галиције као поклон од некога митрополита Јосифа. Јурај (Јиржи) Рибаци, лутерански свештеник у Цинкоти (код Пеште) 1789. године га је откупио од српског пароха у Коморану а касније, 1807. заједно са целом својом збирком књига и рукописа продао за 70,30 круна велепоседнику Миклошу Јанковичу, знаменитом библиофилу и колекционару у Пешти. Мађарска дијецеза откупила је 1832. Јанковичеву збирку за Земаљску библиотеку Мађарског Националног музеја, садашњу Земаљску библиотеку Сечењи, где се и данас чува.

Литература

ОСК – Збирка рукописа. Купопродајни уговор, 1832. Фол. Хунг. 3400/I. – Ј. Рибаци, Збирка рукописа. Фол. Бох. Слав. 63.

Korrespondence Josefa Dobrovského. K vydání upravil Adolf Patera. Díl. 1. Vzájemné dopisy Josefa Dobrovského a Fortunata Duricha z let 1778-1800, Praha 1895, pp. 88, 191, 204, 237, 260. (Díl. 4.) Vzájemné listy Josefa Dobrovského a Jiřího Ribaye z let 1783-1810, Praha 1913, pp. 77, 138, 140, 143, 144, 163, 164, 224.

Havrán Dániel: *Ribay könyvtára a Magyar Nemzeti Múzeumban. Magyar Könyvszemle, (1902) 345-361.*

Varga Zsigmond: *A magyarországi közkönyvtárak értékes bibliai gyűjteményeinek ismertető leírása a XVI század végéig.* In: *Kálvin és a kálvinizmus*, Debrecen, 1936, p. 454.

Ойтози, Эстер: *Фонды книг кирилловской печати XVI-XVIII вв. нескольких библиотек Венгерской народной республики, Федоровские чтения, 1980, Москва 1984, стр. 125.*

БНХ Кат Б-503

СКРАЋЕНИЦЕ

Акантис	Akantisz, V.: Dr. Todoreszku Gyula és neje, Horváth Aranka Régi Magyar Könyvtára. Budapest 1922.
Бадалић	I. Badalić, Jugoslavica usque ad anum MDC, Bibliographie der südslavischen Früdruce, Baden-Baden, 1966.
БРВ	Bianu, I. – Hodoş, N. –Simonescu, D.: Bibliografia românească veche 1508-1830. Tom I-IV. Bucureşti 1900-1944.
БНХ Кат	Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum qui in Bibliotheca Nationali Hungariae Széchényiana asservantur. Editiones non Hungarice et extra Hungariam impressae. Comp. E. Soltész, C. Velencei, A. W. Salgó. Tom. 1-3, Budapest 1990.
Жугареану	Jugareanu, V.: Bibliographie der siebenbürgischen Frühdrucke. Baden-Baden 1959.
Зернова	Зернова, А. С.: Начало книгопечатания в Москве и на Украине. Москва 1947.
Исајевич	Исаевич, Я. Д.: Львовский Апостол Ивана Федорова 1574. Ин: Книга (Москва), 9 (1964) с. 54-67
Камењева-Гусева	Каменева, Т. Н. – Гусева, А. А.: Украинские книги кирилловской печати XVI-XVIII. вв. Каталог изданий. Вып. I. Москва 1976.
Каратајев I	Каратајев, И. П.: Хронологическая роспись славянских книг, напечатанных кирилловскими буквами 1491-1730. Санктпетербург 1861.

Каратајев II	Каратаев, И. П.: Описание славяно-русских книг напечатанных кирилловскими буквами. Том первый с 1491, по 1652 гг. Санктпетербург 1883.
Лукјаненко I	Лукьяненко, В. И.: Издания кирилловской печати XV-XVII вв. (1494-1688 гг.) для южных славян и румын: Каталог книг из собрания ГПБ им. М. Е. Салтыкова-Щедрина. Ленинград 1979.
Лукјаненко II	Лукьяненко, В. И.: Издания кирилловской печати XV-XVI вв. (1491-1600 г.) Каталог книг из собрания Г П Б. Санкт-Петербург 1993.
Медаковић	Графика српских штампаних књига XV-XVII века. Београд 1958.
Немировски I	Nemirovskij, E. L.: Gesamtkatalog der Frühdrucke in kyrillischer Schrift. Bd. I. Inkunabeln. Baden-Baden 1996.
Немировски II	Nemirovskij, E. L.: Gesamtkatalog der Frühdrucke in kyrillischer Schrift. Bd. II. Die Druckerei des Makarije in der Walachei und von Giorgio Rusconi in Venedig. Baden-Baden 1997.
ОСК	Országos Széchényi Könyvtár, Budapest (Земальска библиотека Сечењи, Будимпешта)
РМН	Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600 – Res litteraria Hungariae vetus operum impressorum 1473-1600. Red. G. Borsa et socii. Budapest 1971.
УБ	Egyetemi Könyvtár, Budapest (Универзитетска библиотека, Будимпешта)
ЦрБ I/1	Црногорска библиографија, том I, књ. 1. – Немировски, Е. Љ.: Издања Ђурђа Црнојевића 1494-1496. Цетиње 1989.

ЦрБ I/2	Црногорска библиографија, том I, књ. 2. – Немировски, Е. Љ.: Издања Божидача и Вићенца Вуковића, Стефана Мариновића, Јакова од Камене Реке, Јеролима Загуровића, Јакова Крајкова, Ђовани Антонио Рампацета, Марка и Батоломеа Ђинамиа 1519-1638. Цетиње 1993.
Шајо – Шолтес	Catalogus incunabulorum quae in bibliothecis publicis Hungariae asservantur. Edid. G. Sajó et E. Soltész. Vol. I-II. Budapest 1970.
Шафарик I	Šafarik, P. J.: Übersicht der slowenischen Kirchenbücher, welche vom Ende des fünfzehnten bis zum Anfange des siebzehnten Jahrhunderts in Wenedig, Serbien, Walachien und Siebenbürgen in Druck erachienen sind. Anzeige Blatt für Wissenschaft und Kunst. №. XLVIII, Wiener Jahrbücher der Literatur, Bd. XLVIII. S. 1-35.
Шафарик II	Šafarik, P. J.: Geschichte der südslavische Literatur. III Geschichte der sebischen Literatur. Prag 1865.

РЕДНИ БРОЈЕВИ ОПИСА И СИГНАТУРЕ КЊИГА

1.	ОСК	Инк. 1174	Октоих првогласник, [Цетиње] 1494.
2.	"	Ант. 4551	Служабник, Трговиште 1508.
3.	"	Ант. 1415	Четворојеванђеље, [Трговиште] 1512.
4.	"	Ант. 4552	Служабник, Венеција 1519.
5.	"	Ант. 4489	Псалтир с последовањем, Венеција 1520.
6.	"	Ант. 4553	" " "
7.	"	Ант. 1416	Октоих петогласник, Венеција 1537.
8.	"	Ант. 1431	Празнични минеј (Саборник), Венеција 1538.
9.	"	Ант. 1417	" " "
10.	"	Ант. 1418	" " "
11.	"	Ант. 4554	Молитвеник (Требник), Венеција 1538/1540.
12.	"	Ант. 13196	" " "
13.	"	Ант. 4555	Молитвеник (Требник), ман. Милешева, 1546.
14.	"	Ант. 4556	Псалтир с последовањем, Венеција 1546.
15.	"	Ант. 1421	Четворојеванђеље, Београд 1552.
16.	"	Ант. 9142	" " "
17.	"	Ант. 9143	" " "
18.	"	Ант. 4560	Служабник, Венеција 1554.
19.	"	Ант. 4293	" " "
20.	"	Ант. 4481	" " "

21.	"	Ант. 4559	" " "
22.	"	РМК II 72а	Осмогласник, Брашов 1557.
23.	"	Ант. 4688	Псалтир с последовањем, ман. Милешева 1557.
24.	"	Ант. 1420	Октоих петогласник, Венеција око 1560.
25.	"	Ант. 1419	" " "
26.	УБ	Вет. 36/15	" " "
27.	ОСК	Ант. 1422	Триод посни, Венеција 1561.
28.	"	РМК II 83а I	Четворојеванђеље, Брашов 1562.
29.	"	РМК II 83а II	" " "
30.	"	Ант. 1423	Четворојеванђеље, Мркшина црква 1562.
31.	"	Ант. 3316	Едни кратки... науци, Тибинген 1562.
32.	"	Ант. 2962	" " "
33.	"	Ант. 1526	Триод цветни, (Венеција-Скадар?) 1563.
34.	"	Ант. 1424	Триод цветни, Мркшина црква 1566.
35.	"	РМК II 103/а	Осмогласник, Брашов 1567.
36.	УБ	М 330	Псалтир с последовањем, Венеција 1570.
37.	ОСК	Ант. 4482	Молитвеник (Требник), Венеција 1570.
38.	ОСК	РЦ 156	" " "
39.	"	Ант. 4557	Служабник. [Венеција], око 1570.
40.	"	Ант. 4558	" " "
41.	"	Ант. 1978	Апостол, Лавов 1574.
42.	"	РМК II 161	Празнични минеј, Сас Себеш 1580.
43.	"	Ант. 989	Библија, Острог 1581.

РЕГИСТАР МЕСТА ИЗДАЊА СА ШТАМПАРИЈАМА

БЕОГРАД

Штампарија Тројана Гундулића

Четворојеванђеље, 1552. 15, 16, 17

БРАШОВ

Логофет Опре и ђакон Кореси

Осмогласник, 1557. 22

Ђакон Кореси и дијак Тудор

Четворојеванђеље, 1562. 28, 29

Лоринц дијак

Осмогласник, 1567. 35

ВЕНЕЦИЈА

Штампарија Божидара Вуковића

Служабник, 1519. 4

Псалтир с последовањем, 1520. 5, 6

Октоих петогласник, 1537. 7

Празнични минеј (Саборник), 1538. 8, 9, 10

Молитвеник (Требник), 1538/1540. 11, 12

Штампарија Вићенца Вуковића

Псалтир с последовањем, 1546. 14

Служабник, 1554. 18, 19, 20, 21

Октоих петогласник, око 1560. 24, 25, 26

Триод посни, 1561. изд. Стефана из Скадра 27

Штампарија Јеролима Загуровића

Псалтир с последовањем, 1570. 36

Молитвеник (Требник), 1570. 37, 38

Служабник, око 1570. 39, 40

ВЕНЕЦИЈА – СКАДАР (?)

Триод (цветни), 1563. изд. Стефана из Скадра 33

ЛАВОВ

Штампарија Ивана Федорова
Апостол, 1581. 41

МИЛЕШЕВА

Штампарија манастира
Молитвеник (Требник), 1546. 13
Псалтир с последовањем, 1557. 23

МРКШИНА ЦРКВА

Штампарија манастира
Четворојеванђеље, 1562. 30
Триод цветни, 1566. 34

ОСТРОГ

Штампар Иван Федоров
Библија, 1581. 43

САС СЕБЕШ

Штампар Ђакон Кореси
Празнични минеј, 1580. 42

СКАДАР-ВЕНЕЦИЈА (?)

Изд. Стефана из Скадра
Триод цветни, 1563. 33

ТИБИНГЕН

Штампар Примож Трубар
Едни кратки разумни науци ... , 1562. 31, 32

ТРГОВИШТЕ

Штампар јеромонах Макарије
Служабник, 1508. 2
Четворојеванђеље, 1512. 3

ЦЕТИЊЕ

Изд. Ђ. Црнојевића
Октоих првогласник, 1494.

ХРОНОЛОШКИ РЕГИСТАР ИЗДАЊА

- 1494 Октоих првогласник, [Цетиње], изд. Ђурђа Црнојевића 1
- 1508 Служабник, [Трговиште] 2
- 1512 Четворојевањеле, Трговиште] 3
- 1519 Служабник, Венеција, изд. Божидача Вуковића 4
- 1520 Псалтир с последовањем, Венеција, изд. Божидача Вуковића 5, 6
- 1537 Октоих петогласник, Венеција, изд. Божидача Вуковића 7
- 1538 Празнични минеј (Саборник), Венеција, изд. Божидача Вуковића 8, 9, 10
- 1538/40 Молитвеник (Требник), Венеција, изд. Божидача Вуковића 11, 12
- 1546 Молитвеник (Требник), манастир Милешева 13
- 1546 Псалтир с последовањем, Венеција, изд. Вићенца Вуковића 14
- 1552 Четворојевањеле, Београд, изд. Тројана Гундулића 15, 16, 17
- 1554 Служабник, Венеција, изд. Вићенца Вуковића 18, 19, 20, 21
- 1557 Осмогласник, Брашов 22
- 1557 Псалтир с последовањем, манастир Милешева 23
- 1560 Октоих петогласник, Венеција, изд. Вићенца Вуковића 24, 25, 26
- 1561 Триод посни, Венеција, изд. Стефана из Скадра 27
- 1562 Четворојевањеле, Брашов 28, 29
- 1562 Четворојевањеле, манастир Мркшина црква 30
- 1562 Едни кратки разумни науци, Тибинген, изд. Приможа Трубара 31, 32
- 1563 Триод цветни, (Венеција, Скадар?), изд. Стефана из Скадра 33

1566	Триод цветни, манастир Мркшина црква	34
1567	Осмогласник, Брашов	35
1570	Псалтир с последовањем, Венеција, изд. Јеролима Загуровића	36
1570	Молитвеник (Требник), Венеција, изд. Јеролима Загуровића	37, 38
1570	Служабник, Венеција, изд. Јеролима Загуровића,	39, 40
1574	Апостол, Лавов, изд. Ивана Федорова	41
1580	Празнични минеј (Саборник), Сас Себеш	42
1581	Библија, Острог, изд. Ивана Федорова	43

РЕГИСТАР НАСЛОВА КЊИГА

Апостол	41
Библија	43
Едни кратки разумни науци	31, 32
Молитвеник (Требник)	11, 12, 13, 37, 38
Октоих петогласник	7, 24, 25, 26
Октоих првогласник	1
Осмогласник	22, 35
Празнични минеј (Саборник)	8, 9, 10, 42
Псалтир с последовањем	5, 6, 14, 23, 36
Служабник	2, 4, 18, 19, 20, 21, 39, 40
Триод посни	27
Триод цветни	33, 34
Четворојеванђеље	3, 15, 16, 17, 28, 29, 30

РЕГИСТАР ЛИЧНИХ ИМЕНА У ЗАПИСИМА

- Алека, поп, оправдио књигу 19 (1688)
Алексејев, Петр, руски аутор, његове штампане књиге 43
1773, 1776
Алексије, родио се у Острову 19 (1781), умро у Пачиру 19
(1781)
Алеха, помиње се у запису 41 (1573?)
Ана, помиње се у запису 24
Антониј, родио се у Дeroњу 19 (1789), умро у Пачиру 19
(1789)
Ануца 8
Апафи Михаљ I (1632-1690), кнез Ердеља (1661-1681) 7 (1668)
Апафи Михаљ II (1676-1713), кнез Ердеља (1681-1693) 2 (1686)
Арменски, Григорије 35 (1689)
Афрам, дијак, писао запис 7 (1667)
Барна Јанош в. Немеш Барна Јанош 33
Батори Жигмонд, кнез Ердеља (1588-1613) помиње се у запису 5
Бежан Граматик, писац канона 26 (1651)
Беринда, Памва, аутор књиге, његове штампане књиге 43 (1653)
Блаж(а), купио је књигу за душу свому оцу 8
Божић, Петар, крштени кум 19 (1790)
Бот Адам (Both Adam), помиње се у запису 43 (1798)
Бранковић, Лонгин, епископ јенопољски, поклоњена му књига 43
Бранковић, Сава, бискуп ердељски 7 (1667)
Васа, поп вилагишки, продао књигу 8
Васи(ли)је, поп, купио књигу 8 (1720)
Видков (?), Живан, сведок 8
Винка, удовица Стеје, приложила књигу цркви 5 (1725)
Вовка, поклоњена књига за њен помен 16
Генадије, II владика од ердељског Белграда (Алба Јулиа) и
Угровлахије (1628-1640) 7; писао запис 10 (1635)
Георгевић, Григорије, јереј, свештеник паражски 19 (1785)
Георгије, јеромонах 43 (1770)

Георгије 39
 Глигорије, родио се у Кули 19 (1772)
 Глиша, житељ арадски 24
 Григориј, помиње се у запису 41
 Грочански, Јован, адвокат и Баји, поклонио књигу 4
 Дамиан, родио се и умро у Пачиру 19 (1795)
 Дамјан, поп, писао запис 5 (1725)
 Данило, роидо се у Пачиру 19 (1795)
 Данчул, поп од Винце, писао запис 5
 Даранац, Ђурђе 24
 Деронски, Живан, умро у Дeroњу 19 (1790)
 Димитрије, господар 39 (1780)
 Димитрије, јереј, парох села Вемена, поклонио књигу 18 (1769)
 Димитријевић, Емануил, ђакон 39
 Димитријевић, Мануил, писао запис 39 (1780)
 Досар, Рада, презвитер, писао запис 16
 Душан 26
 Ђеорђије, поп вилагошки, сведок 8
 Ђермен, Живан, капетан јеновски 5 (1725)
 Ђорђе, поп вилагошки, сведок 8
 Ђуко, поп вилагошки, сведок 8
 Живан, купио књигу за душу свому оцу 8
 Живан, поп, купио књигу 8
 Живан 26
 Живко 26
 Живку 8
 Загорецки, Семион, купио и поклонио књигу цркви 41 (1581)
 Здравин, (Тома) 8
 Зелезњак (Zeleznuák), игуман препарандије 33
 Злата, Лазарова, купила књигу за своју душу 40 (1646)
 Иван купио књигу за своју душу 19 (1688)
 Игна купио књигу 8
 (Имре)фи Јанош, властелин ердељски (?-1594) помиње се 5
 Исаија 17 (1655)
 Јаков, господар, купљена књига за његов новац 24
 Јанеш (?), помиње се 10 (1635)
 Јелисавета, родила и покрстила се у Дeroњу 19 (1785)

Јоан, родио и крстио се у Острову 19 (1779)
 Јова, купио књигу 8
 Јован, откупио књигу 27
 Јован, ђак(он), његова књига 23
 Јован, јереј у Пачиру 19 (1794)
 Јованка, купила књигу 8
 Јонаш, поп од Ширије (Вилагоша), писао запис 8 (1703)
 Јоо(?) Томас, (Joo Thomas) писао запис 7 (1792)
 Јосиф, јеромонах, запис о његовој смрти (?) 38
 Јосиф, митрополит, покљонио књигу 43
 Капушвари, Вук, приложио књигу за душу својих родитеља 18
 Ката, потписала књигу 8
 К.Т.К, парох у Кули 19 (1776)
 Кузман, родио се у Пачиру 19 (1795)
 Куљански, Кирил, родио се у Кули 19 (1785)
 Куљански, Средко, житељ кулски, крштени кум 19 (1782),
 родио се његов син 19 (1785)
 Куцурски, свештеник 19
 Лазар 35
 Лазар, купио књигу 8
 Лазар, кнез српски, запис о његовом култу 6, 23
 Леонтије, проигуман 17 (1655)
 Лепотов, Гаврил, писао запис 39 (1779)
 Лонгин, епископ јенопољски в. Бранковић, Лонгин
 Лука, монах од манастира Слатине, „срезао“ књигу 2 (1686)
 Магда, купила књигу 8
 Макарије, јеромонах из Раванице, запис о његовој смрти 39
 Макарије, његова 43
 Марија 35
 Марику, купио књигу за душу свому оцу 8
 Марко, поп у Путинцима, његова књига 6 (1720)
 Ми(?)аз, подписао је књигу 8
 Милутин(ов)ић, Стојан, јереј у Пачиру, писао запис 19 (1781)
 Милутиновић, Павел, таначник (саветник), крштени кум у
 Острову 19 (1779)
 Михаил 24
 Михаил, јереј, парох у Кули, писао запис 19 (1770)

Михај, купио књигу 8
 Младин потписао књигу 8
 Монтикус (Monsieur Monticus) помиње се у запису 43
 Наста, житељ арадски 24
 Немеш Барна Јанош (Nemes Barna János), потписао књигу 33
 Никифор, писац поучно-побожног текста 5
 Никола (?) 1
 Николић, Аркадије, парох бајски, његова књига 4
 Нуткевич, Прович, помиње се 41 (1573?)
 Олаг (Олах?), Василиј 33
 Опачић, Сава 25
 Ортутаји Андреас (Ortutay Andreas), његова књига 38
 Ософија, жена С. Загорецкога, купила и поклонила књигу цркви
 41 (1581)
 Павел, родио се у Кули 19 (1774)
 Павел, поп у Кули, његова књига 19
 Павко, поклоњена књига за његов помен 16
 Петар, купио књигу за душу свому оцу 8
 Петар, господар 39 (1780)
 Петру, дијак, писао запис 10
 Познић, Т. Милорад, писао запис 19
 Поликарпов, Ф, његова штампана књига, 43 1704
 Попов, Тимофеј, јереј, парох у Пачиру, писао запис 19 (1789)
 Поп(овић?), Дионисије, епископ будимски (1791-1828), помиње
 се 43
 Поповић, Јо(в)ан, преучио књигу 39
 Поповић, Јован, (јереј), писао запис 38
 Поповић, Јован, парох 10 (1796)
 Поповић, Михаил 7
 Поповић, Теодор, протојереј, парох у Баји, умро 1780, његова
 књига 4
 Попович, Федор, помиње се 41 (1573?)
 Прокопије 24
 Пушкашев, Тома, крштени кум 24
 Радоица 26
 Радојевић, Макарије, архимонах, прочитао књигу 13 (1799)
 Радојевић, Огњан, приложио књигу за душу своју 39 (1622)

Рајивод(!), Никола 23
 Рибаји, Јиржи (Јурај) (Ribay Jiří-Juraj), лутерански свештеник,
 (1754-1812), његова књига 43 (1789)
 Сава, бискуп ердељски в. Бранковић, Сава
 Света, купио књигу за душу свому оцу 8
 Селаковић, Томот(еј), јереј, капелан у Пачиру 19 (1792, 1793)
 Симе, поп, његова књига 34
 Сланчанин, Константин, јереј, његова књига 26
 Слатк..., Јован, писао запис 19
 Софроније, епископ јеновски (јоанопољски), потписао књигу 5
 (1725), 34 (1723)
 Стана, купио књигу 8
 Стеа, житељ јеновски, приложио књигу за своју душу 5 (1725)
 Степан, купио књигу 8
 Стефановић, јереј, парох Печвари, поклоњена му књига 18 (1769)
 Стојан, купио књигу 8
 Стојан, поп, његова књига 27 (1688)
 Страиновић, Михаил 19
 Субота, поклонио књигу за своју душу и за спомен својим
 родитељима 16
 Суга(!), купио књигу (?) 8
 Сулејман, султан (бег) помиње се 6
 Сусана, родила се у Обровцу, крстила се у Кули 19 (1782)
 Табан, Адамус (Adamus de Taban), писао је запис 43
 Терезија, родила се у Острову, крстила се у Кули 17 (1776)
 Тимотиј (Тимофеј), родио се и умро у Кули 19 (1770)
 Тоадер, јереј, помиње се у запису 2 (1686)
 Тома, купио је књигу за помен и душу својим умрлима 8
 Транћа, Јанко (Trantya Janko), помиње се 43
 Трива, купио књигу 8
 Теофан, творац канона 26 (1651)
 Хемпл, Леополд (Hämpl Leopold), поклонио књигу 36
 Хорвал, ердељски жупан 10 (1635)
 Хранислав, Георгије, епископ пакрачки, његова књига 11
 (1850), 18 (1830)
 Цвета, купила књигу 8
 Чекр...ић, Григорије, јереј, парох деронски, писао запис 19 (1790)

Чепић, Кајетан, умро у Пачиру 19 (1794)
 Чепић, Павел, умро у Пачиру 19 (1793)
 Ч(е)пић), Пантелејмон, парох у Пачиру 19 (1793, 1794),
     оженио се у Кули 19 (1769)
 Целебџија, Никола, житељ Суботице, „оправио“ књигу за своју
     душу 34 (1723), заградио цркву за своју душу 34 (1723)
 Шафарик, П. Ј. (Šafarik, P. J.) помиње се његова књига 19
 Штилановик в. Штиљановић
 Штиљановић, Стефан, запис о његовом култу 39
 Штишаланавик в. Штиљановић

РЕГИСТАР ГЕОГРАФСКИХ НАЗИВА У ЗАПИСИМА

Ада, место у Бачкој 19 (1776, 1779, 1780)
 Баја, град у Бачкој, у Мађарској 4
 Белград = Алба Јулиа (Ђулафахервар) град у Ердељу (данас у
     Румунији) 10
 Биргау, село у Ердељу 2 (1686)
 Брашеу, село у Ердељу, у жупанији Хуњад 10 (1635)
 Вемен, место у Барањи, у Мађарској 18
 Вилагош, место у Ердељу (данас Шириа у Румунији) 8
 Винца, место у Ердељу 5
 Вишња стара (?), место у Ердељу 2 (1686)
 Грабовац, српски манастир у Мађарској 18 (1694, 1697)
 Дерење, место у Бачкој 19 (1785, 1790)
 Ердељ, кнежевина (данас област у Румунији) 2, 5, 7
 Загорецк, село у Велхинији 41 (1581)
 Јенова, место у арадској жупанији 5 (1725)
 Јенопољ в. Јенова
 Карлово, село у Банату 19
 К(?)теж, место у Ердељу 7 (1667)
 Коморан, град у Угарској (данас у Словачкој) 23 (1740),
     43 (1768)
 Кула, место у Бачкој 19 (1769, 1770, 1772, 1774, 1776, 1782)

Ломница, манастир у Босни 39 (1662?, 1779)
 Љаховец, место код града Ужгорода 41
 Обиршиа, место у арадској жупанији 10
 Обровац, место у Бачкој 19 (1782)
 Острово в. Ада
 Пакрац, манастир у Хрватској 13, 20
 Параге, место у Бачкој 19 (1785)
 Пачир, место у Бачкој 19 (1781, 1789, 1790, 1792, 1793, 1794, 1795)
 Пентеле (Дунапентеле), место у Мађарској 43
 Песок Острово в. Ада 19
 Печвар(ад), место у Барањи, у Мађарској 18 (1769, 1773)
 Порон в. Петпорањ
 Петпорањ, место у Банату 33
 Путинци, место у Банату 6 (1720)
 Раваница (Врдник), српски манастир у Срему 6, 29
 Рацалмаш, место у Мађарској 18
 Ремета, српски манастир у Срему 26 (1651)
 Сент-Мариа, в. Суботица
 Слатина, манастир у Ердељу 2 (1686)
 Суботица, град у Бачкој 24 (1746), 27 (1776), 34 (1723)
 Темишвар, град у Банату 26 (1651)
 Урик, село у Ердељу 10 (1635)
 Цркве
     Арх. Михаила у Јенови 5 (1725)
     Арх. Михаила и Гаврила на непознатом месту 28 (1804)
     Благовештење у Ади 19 (1781)
     Вазнесење Господње у Суботици 24 (1746), 27
     (1776), 34 (1723)
     Преображење Господње у селу Биргау 2 (1686)
     Рођење Пресвете Богородице у Загорецку 41 (1581)
     Св. Ђорђе у Ломници 39 (1622), 39 (1779)
     Св. Ђорђе у ? 11, 16
     Св. Ђорђе на непознатом месту (у Темишвару?) 26
     (1651)
 Шириа, место у арадској жупанији (данас у Румунији) 8
     (1703)
 Шишатовац, манастир у Срему 39 (??88)

ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР ЗАПИСА

Звоно, купљено за цркву 41 (1581)
 Књига инвентарисана, „подписана“ 5 (1725), 13 (1850), 20 (1830), 36 (1731);
 купљена 8 (1720), 17 (1655), 27, 39 (1622), 40 (1646);
 повезана, „оправљена“ 2 (1686), 19 (1688), 34 (1723);
 поклоњена, приложена, дата 5 (1725), 8, 16, 18, 19 (1688), 39 (1622), 41 (1581);
 својина 6 (1720), 10 (1635), 11, 13, 18 (1769), 19, 23, 24 (1746), 27 (1688), 34 (1723), 39 (1710, ??88)
 Печат црквени 18 (1889)
 Цена књиге 41 (1581)

ХРОНОЛОШКИ РЕГИСТАР ЗАПИСА

1573(?) 41	1720 6, 8	1781 19
1581 41	1723 34	1782 19
1622 39	1725 5	1785 19
1635 10	1731 36	1788 19
1646 40	1740(?) 23	1789 19, 43
1651 26	1746 24	1792 19
1655 17	1768 43	1793 19
1667 7	1769 18, 19	1794 19
1668 5	1770 19, 43	1795 19
1686 2	1772 19	1796 10
1688 19, 27, 35	1773 24	1797 10
1694 18	1774 19	1804 28
1697 18	1776 19, 27	(??88) 39
1703 8	1779 19	
1710 4, 39	1780 39	

Резюме

В этом труде даются описания древнейших книг, печатанных кирилловским письмом, из коллекции Земельной библиотеки Сечени и Университетской библиотеки в Будапеште. Описаны 43 экземпляра книг из 29 различных изданий печатанных в 15. и 16. веках. Самым большим числом из них являются сербскославянские книги печатанные сначала в древнейшей типографии в Цетине (1494), потом следуют венецианские сербские издания Божидара Вуковича и его последователей (18 экземпляров из 12 различных изданий), далее книги монастырских типографий в Милешеве и Мркшиной церкви (4 издания), и наконец, книги типографии в Белграде (3 экземпляра). Изданий румынских и русских типографий из Трговишта, Брашова, Сас Себеша, Львова и Острога 9 экземпляров. Одна книга исходит из типографии в Тюбингене.

Резиме

У раду се саопштавају описи најстаријих књига штампаних ћирилским писмом из збирке Земалске библиотеке Сечењи и Универзитетске библиотеке у Будимпешти. Описана су 43 примерка књига од 29 различитих издања штампаних у 15. и 16. веку. У највећем броју су то српскословенске књиге, почев од најстарије штампарије на Цетињу (1494), преко венецијанских српских издања Божидара Вуковића и његових следбеника представљена са 18 примерака из 12 различитих издања, потом књига манастирских штампарија Милешеве и Мркшине цркве са 4 издања, до штампарије у Београду са 3 примерка. Издања румунских и руских штампарија из Трговишта, Брашова, Сас Себеша, Лавова и Острога заступљена су са 9 примерака. Једна књига потиче из штампарије у Тибингену.

Калман БОР, слависта, библиотекар у пензији (Земалска библиотека Сечењи у Будимпешти).

YU ISSN 0351-2819/UDK 901, оригиналан научни рад, примљен за штампу 2. новембра 2007.

Кључне речи: штампане ћирилске књиге, стара издања, примерци у Будимпешти, Мађарска.

ВІВLІD: 0351-2819, (2006), 28, стр. 201–278.